

**Nan Surat Pablo As Nan
Chiyuycha
I-Roma
A. Nan Omona Ay Ammuwun
Maepangkep Kan Pablo Ya
Nan Sursuratna**

Nan maepangkep as nan fiyag Pablo at mafi-asa as nan liblu ay En-enat Nan Apostoles. As nan hana ay liblu, enpakaammon Lucas nan maepangkep as nan enmafurotan ya nunfiabfi-aatan Pablo as nan uyna nun-ekaskasabaan ad Asia, Bitinia, Capadocia, Macedonia ya ad Acaya. Angkiay ya enpakaammon us Lucas nan enomat kan Pablo ay fiarud as nan chana umuyan ad Roma.

Babaen as nan pannakafialin nan Espiritu Santo, infiaten Pablo nan ongor ay suratna as nan chiyuycha omaafurot. Nauycha nan sursuratna:

1. Nan suratna as nan chiyuycha i-Roma (A.D. 57-58)
2. Nan omona ay suratna as nan chiyuycha i-Corinto (A.D. 55)
3. Nan maekadwa ay suratna as nan chiyuycha i-Corinto (A.D. 56)
4. Nan suratna as nan chiyuycha i-Galacia (A.D. 40-49)
5. Nan suratna as nan chiyuycha i-Efeso (A.D. 60-62)
6. Nan suratna as nan chiyuycha i-Filipos (A.D. 62-63)

7. Nan suratna as nan chiyuycha i-Colosas (A.D. 60-62)
8. Nan omona ay suratna as nan chiyuycha i-Tesalonica (A.D. 50-52)
9. Nan maekadwa ay suratna as nan chiyuycha i-Tesalonica (A.D. 52-53)
10. Nan omona ay suratna kan Timoteo (A.D. 64-66)
11. Nan maekadwa ay suratna kan Timoteo (A.D. 67)
12. Nan suratna kan Tito (A.D. 64-66)
13. Nan suratna kan Filemon (A.D. 60-62)

B. Nan Omona Ay Ammuwun As Nan Nauy Surat

Nan nauy ay surat at insurat Pablo para as nan chiyuycha omaafurot kan Cristo ay wacha henan siyudad ay Roma. Nan nauy ay siyudad nan kaad-achaan ay siyudad ad Italia, ya hena us nan kawad-an nan emperadorcha ay makali un “Caesar”.

Uray mu chaan pay inumchan hi Pablo ad Roma, wachacha challu nan omaafurot kan Cristo ay naamong hid-i ay nurpu ad Judea, Asia ya Africa. Wachacha us nan tapina kan chicha ay tanig ay i-Roma ay Gentil ay naetapi as nan chiyuycha enmafurot kan Cristo. Ongor chi layad Pablo ay mangfisita kan chicha ad Roma (1:10-11; 15:21-24) ta munsisinnurucha ya ta munfifinnachangcha. Kenalen Pablo ay penachasna ay umuy kan chicha (1:13), ngem narachaw hiya kiapú as nan ongor ay chununa ad Asia.

As nan nauy surat, laychun Pablo ay epakaammu as nan chiyuycha i-Roma ay maid poros tukún as kaesarakanan mu achi babaen as pammati kan Cristo yangkiay. Tay babaen as nan

natuyana as nan koros at mawad-an nan tatakú as chansa ay maesnop kan Apo Dios (3:21-22; 5:1-9). Uray mu ngachana nan atun nan taku ay mangepalintig as achorna, machusa challu hiya, tay chakus at nakafiasor, at nakekeddengan hiya ay matuy (7:14-24). Tay nan lintig at maid poros pannakafialina ay mangepalintig as taku (3:20-22).

Kun pay maepangkep kan chitaku, ad kasin, kaman chitaku kafusor kan Apo Dios (5:10). Ngem ad wani, kiapú as nan enat Jesus ay hiya nan pannakaachor takú kan Apo Dios, naiyesnop takú kan Apo Dios, ya naifilang takú as an-akna. Kiapú us kan Cristo, nawad-an takú as kalibfengan ay mangawag kan Apo Dios as “Ama” (8:15). Kiapú ta hiyana nan enatna para kan chitaku babaen kan Cristo, enpakpakaasen Pablo ay osarun takú nan fiyag ya achor takú ay munserfi as nan Apo (12:1). Masapor fialiwan takú nan chiyuycha manangisiw ay panagfiyag takú, ya eparufus takú ay hi Apo Dios nan mangepafiarú as nan katataku takú ta ammuwun takú nan ustu ay laychun Apo Dios kan chitaku.

Kun pay maepangkep as nan chiyuycha Judio, as nan kapitulu 9-11, enlawlawag Pablo nan planon Apo Dios maepangkep as nan tukutukún ay nasyon asna's luta. Enpakaammuna ay nan nangachiyana nan chiyuycha Judio kan Cristo at achina kanan un maid at fiyagcha kan Apo Dios (11:1-6), tay hiyana nan sikud ay planuna ta nan chiyuycha Gentil at mawad-ancha as chansa ay maesnop kan Apo Dios (11:11), ya tay achi laychun Apo Dios ay wachay uray usa ay Judio winnu

Gentil ay malitaw (11:30-32). Nan chiyuycha Judio at maepachongcha as nan chiyuycha panga ay senpak Apo Dios. O, enatna na ta wachay somaliping as fiarú ay panga ay munfunga as ongoongor (11:17-24). Ad wani, maid paspasikun Apo Dios as Judio winnu fiakun Judio, tay nan chiyuycha yangkiay omafurot kan Cristo nan maekari ay munfialin as an-akna.

Wacha challu nan kaesarakanan nan chiyuycha Judio. Mu omafurotcha kan Cristo, maetapichantu as nan familyan Apo Dios ay hiyasa challu nan sikud ay enkaren Apo Dios kan Abraham ad pus-uy. Isunga uray Judio winnu Gentil at kun usa nan Amacha ya mangesarakan kan chicha. As nan munfiangchantu Cristo Jesus ay mangara as nan tatakuna, maetapi takú am-in kiapú as nan pammati takú kan hiya (1:16-17).

Nan Nakudkudwaan Nan Nauy Surat

Nan Laplapon Nan Surat 1:1-17

Nan Kiapúna Ay Masapor Chi Takuy

Kaesarakanan 1:18-3:20

Nan Kenalintig Apo Dios 3:21-4:25

Nan Fiarú Ay Fiyag Kan Cristo 5:1-8:39

Nan Maepangkep As Nan Chiyuycha Judio 9:1-11:36

Nan Panagfiyag Nan Chiyuycha Omaafurot Kan Cristo 12:1-15:13

Nan Nun-ekaskasabaan Pablo 15:14-33

Nan Chiyuycha Anongos Ay Pakomosta 16:1-27

Nan Laplapon Nan Surat

¹ Ha-un hi Pablo ay usa ay fiabfiaarun Cristo Jesus. Piniliyak kan Apo Dios as apostolna, ya

chinutokanak ay mangekaskasaba as nan Ammay ay Chamag ay nurpu kan hiya.

² Nan nauy Ammay ay Chamag at enkaren Apo Dios ad pus-uy ya naisurat as nan Kalen Apo Dios babaen as nan chiyuycha pomapadtuna. ³ O, nan nauy Ammay ay Chamag at maepangkep as nan Anak Apo Dios ay hi Apo takú ay Jesu Cristo. Mu maepangkep as nan katatakuna at nurpu hiya as nan kianak Ari David.* ⁴ Mu maepangkep as nan nasantowan ay kenadiosna, naepaila ay hiya nan mannakafialin ay Anak Apo Dios babaen as nan nangtakuwan Apo Dios kan hiya manipud as nan utúy. ⁵ Babaen kan Cristo, inchat Apo Dios nan grasyana kan ha-un, at nunfialinunak as apostol ay uy mangawis as nan tatakun henan am-in ay nasyon ta afurotuncha ya tongparuncha hi Cristo ta maichayaw koma hiya in-inkiana.† ⁶ Uray chakayu ay wacha hesa ad Roma at naetatapi kayu us as nan tatakun ay enayakian Apo Dios ay makius-usa kan Jesu Cristo.

⁷ Isunga nauy nan suratku kan chakayu am-in hesa ad Roma ay laylaychun Apo Dios ya pinilina ay munfialin as tatakuna.

Sapay koma ta mawawacha kan chakayu nan grasya‡ ya natalna ay numnum ay nurpu kan Apo Dios ay Ama takú ya kan Apo Jesu Cristo.

Nan Munlaychan Pablo Ay Umuy Ad Roma

* **1:3** Nan maepangkep as nan “karen Apo Dios” at maila as nan nauycha ay liblu: 2 Sam 7:12-16; Sal. 89:3-24; 132:17; Isa. 11:1-5; Jer. 23:5-6 † **1:5** Ara. 22:21; 26:15-18; Gal. 1:1 ‡ **1:7** Nan laychun ay kanan nan “grasya” at bendisyon winnu maid maepachongan ay layad ya kenaanos, ya fiachang Apo Dios kan chitaku.

⁸ Nan omona ay ifiak at babaen as nan enat Jesu Cristo, munyamanak kan Apo Dios kiapú kan chakayu am-in, tay nan chamag maepangkep as nan pammatiyu at naammuwan henan am-in ay lukiar asna's luta. ⁹ Hi Apo Dios ay chak munserserfiyan as nan am-in ay numnumku ay mangekaskasaba as nan Ammay ay Chamag maepangkep as nan Anakna at paneknekana ay as nan am-in ay munkarkararakiak, chak ekarkararakian chakayu. ¹⁰ Chak chawchawatun kan Apo Dios ay mu eparufusna at makaaliyak challu hesa ay mangfisita kan chakayu. Tit-iwa ay nafiayag ay laraychok ay mangfisita kan chakayu. ¹¹ Tay ongor chi layadku ay mangfisita kan chakayu ta ifingayku kan chakayu nan nurpu as nan Espiritu Santo ay bendisyon ay mangepapigsa as nan pammatiyu. ¹² Nan laychok ay kanan at munpepennapigsa takú am-in as pammati. Mafiadnganak kiapú as nan mangil-ak as nan pammatiyu ya mafiadngan kayu us babaen as nan pammatek.

¹³ Chakayu ay iib-a, laychok ay epakaammu kan chakayu ay namen ongor ay plenanok ay uy mangfisita kan chakayu, ngem inkiana ad wani, wacha nan cha mamaspas-iw kan ha-un. Laraychok ay omali hesa ta wacha us komay awisok kan chakayu ay omafurot ay kaman as nan enommat as nan chiyuycha Gentil henan tapina ay il-ili. ¹⁴ Wachay libfengku ay uy mangekaskasaba as nan Ammay ay Chamag as nan am-in ay karasen chi tatau. O, wachay libfengku as nan chiyuycha nangangatu winnu ap-apud ay tatau, ya as

nan chiyuycha nakaachar ya chaan nakaachar.
¹⁵ Isunga laraychok ay mangedkasaba as nan Ammay ay Chamag kan chakayu us hesa ad Roma.

Nan Pannakafialin Nan Ammay Ay Chamag

¹⁶ Achiyak poros mafiain ay mangedkaskasaba as nan Ammay ay Chamag, tay hiyana nan kailan nan pannakafialin Apo Dios ay mangesarakan as nan am-in ay omafurot. Nan nauy ay chamag at naekasaba on-ona as nan chiyuycha Judio, angkiay ya as nan chiyuycha Gentil. ¹⁷ Tay babaen as nan nauy Ammay ay Chamag at maammuwan takú nan atun Apo Dios ay mangifilang as nan tatau as nalintig as nan mangiilana. Nan nauy ay kenalintig at maifisar as nan pammati yangkiay, kaman as nan naisurat as nan Kalen Apo Dios ay kanana,

“Nan taku ay infilang Apo Dios as nalintig babaen as nan pammatina at wacha kan hiya nan fiyag ay maid patingkiana.”§

Nan Am-in Ay Tatau At Fumafiasorcha

¹⁸ Hi Apo Dios ad chaya at enpakaammuna ay chusauna nan am-in ay achi omafurot kan hiya ya nan am-in ay mangedkamkaman as mangotettet. Tay nan chiyuycha mangedkamkaman as mangotettet at epapawachay maepakaammuwan nan kenatitiwa maepangkep kan hiya.* ¹⁹ Tay nan mafialin ay maammuwan maepangkep kan Apo Dios at naraka ay maammuwan, tay hi Apo Dios challu

§ **1:17** Hab. 2:4; Gal. 3:11; Heb. 10:38 * **1:18** Sal. 14:1; 53:1; 73:11; Rom. 1:25; 2:15

nan nangepakaammu kan chicha. ²⁰ Tay nunlapu as nan nafiayangan nan nauy luta at naraka ay maawatan nan tatau nan maepangkep as nan kenadidosna ya pannakafialina ay maid patingkiana uray mu achi maila hiya, tay maila as nan finayangna. Isunga maid panforcha ay achi mangammu as nan kenatit-iwa. ²¹ Tay uray aammucha ay wacha hi Apo Dios at kinukuratcha challu ay achi munchayaw ya munyaman kan hiya ay Dios. Ngem kun at nan numnumcha at nunfialin as maid kotokna, isunga ngenmongot as solet nan numnumcha. ²² Chacha kankanun masilibcha, ngem nunfialincha met as maid am-ammucha. ²³ Tay nan chinaychayawcha at fiakun hi Apo Dios ay achi matmatuy, ngem kun at nan enam-ammaanacha ay didiosen ay kaman ilan chi taku ay matuy, kossel, animar, winnu munkadkachap ay finayang.†

²⁴ Isunga inukiay Apo Dios chicha ay cha ud-ay mangekamkaman as manangotettet ay mawawacha as nan numnumcha ay laylaychuncha. O, inukiay Apo Dios chicha ta atuncha nan am-in ay karasen chi kafiafiain ay chacha atuatum as nan tunggal usa. ²⁵ Hiyachi nan chacha at-atun, tay chinukkiancha nan kenatit-iwa maepangkep kan Apo Dios ta nan kinukutum nan afurotuncha. Tay nan chinaychayawcha ya nan nunserserfiyancha at as nan chiyuycha finayang Apo Dios, fiakun hi Apo Dios ay fumafiayang. Hi Apo Dios yangkiay nan wachay kalibfengana ay maichaychayaw in-inkiana! Amen.

† 1:23 Sal. 106:20; Isa. 46:1-7

²⁶ Kiapú as sa, inukiay Apo Dios chicha ay mangedakmakan as nan kafiafiain ay laylaychun nan achorcha. Uray nan fianafiai at senokatancha nan ustú ay mangedapapasan as lachok, ya kuncha at epapas nan lachokcha as nan pachongcha ay fianafiai. ²⁷ Kaman us nan lanaraki at chinukkiancha nan layadcha as nan fianafiai, ya kuncha at epapas nan assi ay lachokcha as nan pachongcha ay lanaraki. Isunga ekaruchantu nan chusa ay maifiakiay as nan kaiisiw ay en-enatcha.

²⁸ Kiapú ta chaancha finigfig hi Apo Dios, inukiay Apo Dios chicha ay mangnumnum as mangotettet ay cha atuatum, at hiyasa nan mangedakmanancha as manangotettet ay achicha koma atun. ²⁹ Kanayon ay chacha at-atun nan am-in ay ilan chi kenamangisiw, kenangotettet, kenaakum ya kenamanangabkor. Nangapposcha, pomapatuycha ya mannakisumsumacha, nunkasikapcha, munplanucha ay mamalikiat as pachongcha ay taku, omekak-alicha, ³⁰ nangossotcha, ya ingoruncha hi Apo Dios. Maid rispituha as uray ngachana ay taku, nunkapangascha ya nachayiwcha. Kanayon ay munnumnumnumcha as tapina ay ilan chi mangotettet ay atuncha, ya achicha poros chumngor as nan chanakchakorcha. ³¹ Maid poros ammay as numnumnumcha ya achicha poros mapiyar ay tatau. Maid layadcha ya sug-angcha as nan iib-acha. ³² Uray aammucha nan lintig Apo Dios ay machusa in-inkiana nan cha mangedakmakan as assisid-i, chacha pay laing iturturuy ay mangedakan. Fiakun yangkiay chachi, tay

munlagsakcha mu unuchun nan tapina ay tatau
nan cha mangelkamkaman as assisid-i.

2

Nan Atun Apo Dios Ay Mun-okóm

¹ Isunga chakayu ay oomsot, maid poros maepanforyu uray ngachana nan katatakuyu mu okomúnyu nan tapina, tay chayu us challu ekamkaman nan chacha at-atun. As nan chayu mangok-okomán kan chicha, nan achoryu challu nan chayu ok-okomún. ² Ammu takú met ay nalintig ya ustu nan atun Apo Dios ay mangokóm as nan tatau ay mangelkamkaman as assisid-i ay mangotettet. ³ Isunga mu okomúnyu nan chiyuycha mangelkamkaman as assisid-i ay manangotettet, ya assisid-i us challu nan chayu at-atun, ay kananyu un maelayawanyuntu nan manusaan Apo Dios kan chakayu? ⁴ Figfikunyu met nan ongor ay fiachang ya tata-un Apo Dios kan chakayu. Ammuyu met ay nan hana ongor ay kenaamay Apo Dios kan chakayu nan mangetoróng kan chakayu ay munfiafiawi as nan fiasfiasoryu. ⁵ Nan kenatit-iwana at kunyu challu patatangkenun chi numnumyu ya achiyu laychun ay munfiafiawi. Isunga chayu tapitapiyan nan chusayu as nan urkiw ay manusaan Apo Dios as nan chiyuycha achi omaafurot. As nan hana ay urkiw, maila nan ustu ay atun Apo Dios ay mun-okóm. ⁶ Tay gun-gunaanantu nan amin ay tatau ay maiyunud as nan en-enatcha.* ⁷ Nan tatau ay mangepapasnek ay mangelkaman

* **2:6** Sal. 62:12; Prov. 24:12

as ammay ya mangiturturuy ay manganap as kaichayawancha ay murpu kan Apo Dios ya manganap as nan pannakawayawayacha as nan utúy at ichat Apo Dios kan chicha nan fiyag ay maid patingkiana. ⁸ Ngem nan tatau ay nangekot ya achicha laychun ay mangtongpar as nan kenatit-iwa, ngem kuncha at ekaman chi manangotettet as nan mangiilan Apo Dios at chusauntu Apo Dios chicha as makasolet. ⁹ Awni at munlikiat ya malilifok nan am-in ay mangekamkaman as mangotettet, kaskasin nan chiyuycha Judio ya uray nan chiyuycha Griego. ¹⁰ Ngem nan tatau ay mangekamkaman as ammay at ichattu Apo Dios nan talna ya kaichayawan kan chicha, kaskasin nan chiyuycha Judio ya uray nan chiyuycha Gentil. ¹¹ Tay hi Apo Dios at mapapchong nan atuna as nan mun-okomana.†

¹² O, am-in ay finmasor at maisiyancha kan Apo Dios ta machusacha in-inkiana. Nan chiyuycha Gentil ay achi nangammu as nan Lintig Moises at achi ifisar Apo Dios nan ekeddengna ay chusacha as nan hana ay Lintig. Kun pay nan chiyuycha Judio ay nangammu as nan Lintig Moises at ifisar Apo Dios nan ekeddengna ay chusacha as nan hana ay Lintig. ¹³ Tay fiakun nan chiyuycha munchungchungor yangkiay as nan Lintig nan iflang Apo Dios as nalintig as nan mangi-ilana, ngem kun at nan chiyuycha manongtongpar as nan lintigna. ¹⁴ Uray achi ammon nan chiyuycha Gentil nan Lintig ay naichat kan Moi-

† **2:11** Deut. 10:17; Ara. 10:34; Efe. 6:9

ses, mu maiyunud challu nan panagfiyagcha as nan hanacha filfilin as nan Lintig ay ansa, naepaila ay kaman lintig kan chicha nan numnumcha. O, assesa challu uray maid kan chicha nan hana naisurat ay lintig. ¹⁵ Epailla babaen as nan chacha ekamkaman ay wacha as numnumcha nan infilfilin nan Lintig. Nan numnumcha us nan mangepaneknek kan chicha mu ustu winnu achi ustu nan chacha at-atun. ¹⁶ Assesa nan ommat as nan urkiw ay mang-okomán Apo Dios as nan am-in babaen kan Jesu Cristo. O, okomúntu Apo Dios nan am-in ay tatakú uray nan chaan naam-ammuwan ay wacha as numnumcha. Hiyana us nan chak ifiagfiakia as nan chak mangedkaskasabaan as nan Ammay ay Chamag.‡

Nan Chiyuycha Judio Ya Nan Lintig

¹⁷ Chakayu ay iib-ak ay Judio, figfikunyu met kayman ay Judio kayu, ya muntalek kayu ay esarakan chakayu kan Apo Dios kiapú as nan chayú manongtongparan as nan Lintig ay inchatna kan Moises. Chayu us epangpangas ay tatakun Apo Dios chakayu. ¹⁸ Kananyu us un ammuyú nan laychuna ay atunyu ya naraing kayu ay mumpili as kaammayan, tay enacharyu nan Lintig. ¹⁹ Siguradu kayu pay ay chakayu nan mangisuru as nan tatakú ay nunkafurag as nan maepangkep kan Apo Dios ta masilawan nan ngongot ay numnumcha. ²⁰ Kananyu un kafiaelanyu ay manukun ya mangisuru as nan tatakú ay kaman ongong-a ay achi nangammu as nan

‡ **2:16** Mat. 25:31-36; Jn. 5:22; Ara. 17:30-31; 2 Co. 5:10

kenatit-iwa. Kananyu chi, tay nan munnunum-numyu at ammuyu nan lintig Apo Dios ay kawad-an nan am-in ay kenasilib ya kenatit-iwa. Ngem achiyu met ammu. ²¹ Mu hiyasa ay chakayu nan mangisursuru as nan tapina, adchi ngarud t'uyyu achi isuruwan nan mismu ay achoryu? Chayu met ekaskasaba kan chicha un achicha mangak-akiw, at adchi t'uy kayu cha mangakiw? ²² Chayu isursuru ay achicha umiwet, at adchi t'uy kayu cha umiwet? Achiyu met kayman laraychun ay chay-chayawun nan chiyuycha didiosen, ngem sung-sungkop kayu met as nan templocha ay mangakiw as nan chiyuycha wacha hid-i. ²³ Chayu epangas ay wacha kan chakayu nan lintig Apo Dios, ngem chayu met ifiafiain hi Apo Dios babaen as nan chayu manglablabsingan as nan hana ay lintig. ²⁴ Tay kaman as nan naisurat as nan Kalen Apo Dios ay kanana,

“Nan chiyuycha Gentil at chacha munkarkali as maifusor kan Apo Dios kiapú kan chakayu ay Judio.”§

²⁵ Wacha met chi kotok nan nasugyatananyu mu tongparunyu nan lintig Apo Dios. Ngem mu achiyu tongparun, maid kotokna, tay kaman kayu as nan chiyuycha Gentil ay fiakun tatakon Apo Dios. ²⁶ Kaman us as nan chiyuycha Gentil, uray chaancha nasugyatan, ngem mu tongparuncha nan lintig Apo Dios, iflang Apo Dios chicha as tatakuna, tay infilangna chicha as nasugyatan as nan numnumcha. ²⁷ Isunga chakayu ay Judio, uray nasugyatan kayu as nan achoryu ya wacha

§ 2:24 Isa. 52:5; Ezek. 36:22

kan chakayu nan naisurat ay lintig Apo Dios, mu chayu pay laing lablabsingun nan hana ay lintig at maokóm kayuntu ta machusa kayu. O, nan chiyuycha Gentil ay chaan nasugyatan ngem chacha challu tongtongparun nan lintig at chicha nan mangepaneknek as nan fiasfiasoryu. ²⁸ Tay nan tit-iwa ay tatakun Apo Dios at fiakun taku ay naiyanak as nan Judio ya nasugyatan ay mamaila ay maekaman as nan achor. ²⁹ Ngem nan tit-iwa ay Judio at nan taku ay nafiarfialiwan nan numnumna babaen as nan Espiriton Apo Dios, fiakun nan mangtongparan as nan sugyat. Nan assena ay taku at fiakun nan pachongna ay tatakun nan mangichayaw kan hiya, ngem hi Apo Dios.

3

Nan Maepangkep As Nan Chiyuycha Judio (Rom. 9:4, 5)

¹ Uy at wachay manarudsud un mu hiyasa ngarud, anan kotok ngay chi kenaJudiomí? Winnu anan kotok nan nasugyatananmi? ² O, ong-ongor met nan kotok nan kenaJudio. Omona, entalek Apo Dios kan chitaku nan enpaisuratna ay kali. ³ Tit-iwa ay wachacha nan Judio ay achi mapiyar, ngem ay kun laychun tosa ay kanan at achi us mapiyar hi Apo Dios ay mangtongpar as nan enkarina? ⁴ Fiakun hiyasa nan laychuna ay kanan! Tay uray nangutum am-in ay tatakun at achi poros mafialin ay munkutum hi Apo Dios.* Kaman as nan naisurat as nan Kalen Apo Dios ay kanana,

* **3:4** Deut. 4:23-27; 28:58-62; 2 Tim. 2:11-13

“Mu munkalika Apo Dios, maammuwan ay ustu nan cham kankanan. Mu wachay mangepafiasor kan he-a, achika mafialin ay maamis.”†

⁵ Ngem mu nan mangotettet ay cha takú ekamkaman at narawag ay epailana nan kenalintig Apo Dios, ngachana nan maifiakia takú? Ay kun achi nalintig hi Apo Dios ay manusa kan chitaku? (Hiyana nan cha kankanan nan tapen nan tatau.) ⁶ Achi! Tay mu achi nalintig hi Apo Dios, anan atuna ay mang-okóm as nan am-in ay tatau?

⁷ Ngem mafialin ay wachacha nan mangarkali, “Mu kiapú as nan kenangutumku at kaskasin maila nan kenatit-iwan Apo Dios ya nan kaichayawana, adchi ngay t’uyak pay laing makeddengan ay machusa?” ⁸ Nan tatau ay mangarkali as sa at kamancha cha kanan, “Atun takú nan mangotettet ta fomoknag nan ammay.”

Tit-iwa ay wachacha nan tatau ay mangarkali un hiyana kanu nan insurok, ngem achi tit-iwa sa. Libfengna ngarud ay machusachantu.

Maid Nalintig As Nan Sangwanan Apo Dios

⁹ Ngachana ngarud nan maifiakia takú? Ay kaskasin ammay nan kasasaad nan Judio as nan mangiilan Apo Dios mu nan Gentil? Achi! Tay infiafiakiak met ay am-in ay tatau, Judio man winnu Gentil at cha etortorayan chi fiasor. ¹⁰ Tay hiyana challu nan naisurat as nan Kalen Apo Dios ay kanana,
“Maid poros uray usa ay taku as nalintig.

† 3:4 Sal. 51:4

- 11 Maid makaawat ay ustu as nan maepangkep kan Apo Dios, ya maid manganap ay mangam-ammu kan hiya.
- 12 Chinukkiancha am-in hi Apo Dios, isunga nunfialincha as tataku ay maid kotokcha. Maid uray usa ay mangedkaman as am-may.”‡
- 13 “Nan tapakcha at kaman as nan nanatkafian ay lufok ay mun-akub, tay manangotettet nan chacha kankanan.”§
“Osaruncha nan chilacha ay mangallilaw as pachongcha ay taku, ya nan chacha kankanan at chumachael ay kaman as nan puwison chi urug.”*
- 14 “Kanayon ay chacha mun-itudtuchor ya finufungat chi chacha kankanan.”†
- 15 “Malanlannigwacha ay uy pomatuy.”‡
- 16 “As nan kumpurmi ay ay-ayancha at wachay chachaeluncha ya panununguwuncha.”§
- 17 “Maid poros ammucha ay makekappia as nan pachongcha ay tataku.”*
- 18 “Achicha us ammu ay munchaychayaw kan Apo Dios.”†
- 19 Hiyasa nan naisurat as nan Kalen Apo Dios. Ad wani, ammu takú ay am-in ay naisurat ay Lintig Apo Dios at naichat ta tongparun nan chiyuycha naichatana. Isunga achi mafialin ay munpanfor nan uray ngachana ay taku ay mangali un maid fiasorna, ya nan muntongparana at

‡ **3:12** Sal. 14:1-3; 53:1-3; 143:2; Prov. 20:9; Ecl. 7:20; Rom. 3:23

§ **3:13** Sal. 5:9 * **3:13** Sal. 140:3 † **3:14** Sal. 10:7 ‡ **3:15**

Isa. 59:7-8 § **3:16** Sal. 36:1 * **3:17** Isa. 59:7-8 † **3:18** Sal. 36:1

okomún Apo Dios nan am-in ay tatau. ²⁰ Tay maid taku as ifilang Apo Dios as nalintig kiapú as nan chana manongtongparan as nan lintig. Naichat yangkiay nan lintig ta mangammuwan nan taku ay hiya at wachay fiasorna.

Nan Atun Apo Dios Ay Mangifilang As Nan Taku As Nalintig

²¹ Ngem ad wani, naepakaammu nan atun Apo Dios ay mangifilang as nan tatau as nalintig as nan mangiilana, ngem fiakun kiapú as nan chacha manongtongparan as nan lintigna. Nan nauy planuna at penaneknekan challu nan Lintig Moises ya nan chiyuycha pomapadtu. ²² Ifilang Apo Dios as nalintig nan tatau kiapú as nan pammaticha kan Jesu Cristo, tay mapapchong nan atuna as nan uray ngachana ay taku. ²³ Tay am-in ay tatau at finmasorcha, at kinmurangcha‡ as nan panang-aprobar Apo Dios kan chicha. § ²⁴ Ngem kiapú as nan grasyan Apo Dios ay inchatna kan chitaku, ifilangna chitaku as nalintig babaen as nan nangwayawayaan Cristo Jesus kan chitaku. ²⁵ Infiar Apo Dios hi Jesu Cristo ay matuy ta ekarona nan chusan nan fiasfiasor takú babaen as nan enmayas ay charana. Kiapú ta hiyasa, mafialin takú ay mapakawan as nan fiasfiasor takú mu omafurot takú kan hiya. Enat Apo Dios chi ta epailana nan kenalintigna ay mun-okóm. O, nalintig hi Apo Dios uray kuna enan-anosan nan fiasfiasor nan tatau ad pus-uy ya chaana chinusa

‡ **3:23** Rom. 3:12 § **3:23** Nan usa ay laychun nan nauy ay kanan at hiyana: “Tay finmasor takú am-in ya achawwi takú as nan panangesarakan Apo Dios kan chitaku.”

ay dagus chicha. ²⁶ Ngem ad wani, enpailana ay chaana liniwliw-an nan chiyuycha fiasfiasor, ngem kuna at entapi as nan fiasfiasor ay senakfitan Jesus as nan koros. O, nalintig hi Apo Dios as nan mangifilangana as nan am-in ay tatakú as nalintig kiapú ta omafurotcha kan Jesus.

²⁷ Ad wani, ay mafialin ay epangas takú nan kenalintig takú? Achi! Tay fiakun as nan manongtongparan takú as nan lintig nan maifilangan takú as nalintig, ngem babaen yangkiay as nan pammati takú kan Cristo. ²⁸ Tay afurotun takú ay babaen as nan pammati yangkiay nan maifilangan nan taku as nalintig as nan mangiilan Apo Dios, ya fiakun as nan manongtongparan as nan lintig. ²⁹ O, fiakun yangkiay nan chiyuycha Judio nan nakin Dios kan Apo Dios, ngem kun at nan am-in ay mawawachay pammaticha kan Jesus, uray Judio winnu Gentil. ³⁰ Kiapú ta us-usa hi Apo Dios, ifilangnantu nan chiyuycha Judio ya uray nan chiyuycha Gentil as nalintig ay maiyunud as nan pammaticha kan Apo Jesus. ³¹ Mu hiyasa, ay nan laychuna ay kanan at maichun takú nan lintig kiapú ta omafurot takú kan Apo Jesus? Achi! Tay mu omafurot takú kan Jesu Cristo, kaskasin takú tongparun nan lintigna.

4

Nan Naifilangan Abraham As Nalintig (Gal. 3:6-10)

¹ Ngachana nan maifiakia takú maepangkep kan Abraham ay nurpuwan chi kianak takú ay Judio. Ngachana nan kiapúna as naifilangana as

nalintig? ² Mu nan en-enatna nan kiapúna as nangifilangan Apo Dios kan hiya as nalintig ay taku, wacha komay epangasna. Ngem fiakun sa, tay nan kenatit-iwana at maid mafialina ay epangas as nan sangwanan Apo Dios. ³ Tay wacha nan naisurat as nan Kalen Apo Dios ay kanana, “Enafurot Abraham nan infiakian Apo Dios, isunga infilang Apo Dios hiya as nalintig.”*

⁴ Mu munlagfu nan taku, achi takú ifilang as kinchawna nan lagfuna, ngem kun at sokat chi forayna. ⁵ Mu achi idnuwan nan taku nan kaesarakana ngem kun at muntalek kan Apo Dios ay mangekeddeng as nan fumafiasor as nalintig, nan pammatina nan kiapúna as mangifilangan Apo Dios kan hiya as nalintig. ⁶ Hiyana us nan laychun Ari David ay kanan as nan nangaliyana un nakiasat nan taku ay ifilang Apo Dios as nalintig as nan mangiilana, fiakun kiapú as nan en-enatna.†

⁷ Nauy nan kenalen David, “Nakiasat nan taku ay penakawan Apo Dios ya nakaan nan fiasfiasorna.

⁸ Nakiasat nan taku ay keneddengnan Apo Dios as maid fiasorna.”‡

⁹ Ay nan kenakiasat ay anna at para as nan chiyuycha Judio yangkiay ay nasugyatan? Fiakun! Para us as nan chiyuycha Gentil uray chaancha nasugyatan. Numnumun takú kasin nan naisurat as nan Kalen Apo Dios maepangkep kan Abraham ad pus-uy ay infilang Apo Dios as nalintig ay taku ay maifisar yangkiay as nan pammatina. ¹⁰ Kaatna nan enommatan tona?

* **4:3** Gen. 15:6; Gal. 3:6; San. 2:23 † **4:6** Efe. 2:8 ‡ **4:8** Sal. 32:1-2

Ay as nan narpasanana ay nasugyatan winnu as nan chaana pay nasugyatanan? As nan chaana pay laing nasugyatanan, fiakun as nan narpasan nan nasugyatanana. ¹¹ Nunpasugyat hiya as nan naawni, ya nan pannakasugyatna nan sinyar ay mangepaneknek ay infilang Apo Dios hiya as nalintig ay taku babaen as nan pammatina as nan chaana pay nasugyatanan. Isunga hiya nan pan-nakaaman nan am-in ay omaafurot ay keneddeng-an Apo Dios as nalintig uray chaancha nasugyatan. ¹² Hi Abraham us nan pannakaaman nan chiyuycha Judio ay chicha nan chaan yangkiay nasugyatan, ngem turturachuncha us nan pammaten Abraham as nan chaana pay laing nasugyatanan.

Nan Enkaren Apo Dios Kan Abraham

¹³ Enkaren Apo Dios kan Abraham ya as nan kianakna ay chicha nan manawid henan nauy lufong. Ngem enkaren Apo Dios na ay chaan naiyunud as nan nanongtongparan Abraham as nan lintig, ngem kun at naiyunud as nan pammatina ay nan nunfianakiana at infilang Apo Dios hiya as nalintig. § ¹⁴ Tay mu maichat nan enkaren Apo Dios as nan chiyuycha yangkiay manongtongpar as nan lintig at maid ngarud kaosaran nan pammati, ya maid kotok nan enkaren Apo Dios. ¹⁵ Tit-iwa ay kiapú ta cha labsilabsingun nan tataku nan lintig, nan munfianakiana at keddeng-an Apo chicha ay machusa. Ngem as nan tukún ay fianag, mu maid lintig, maid us munlabsing.

§ 4:13 Gen. 12:2-3; 17:4-22; 18:16-19; Rom. 8:16-17; Gal. 3:29

¹⁶ Isunga nan enkaren Apo Dios at matongpar yangkiay as nan tataku ay omafurot kan hiya ta maifisar as nan grasyana. Tay mu as nan grasyana nan kaifisarana, siguradu ay matongpar kan chitaku am-in ay maifilang as kianak Abraham. O, matongpar sa fiakun yangkiay as nan chiyuycha Judio ay nangammu as nan lintig, ngem as nan am-in us ay omafurot ay kaman kan Abraham. Tay hi Abraham at hiya nan pannakaama takú am-in. ¹⁷ Tay kaman as nan naisurat as nan Kalen Apo Dios ay kanana, “Munfialinok he-a as pannakaaman chi ongor ay tataku henan ongor ay nasyon.”* Natongpar chi, tay hi Abraham nan pannakaama takú am-in as nan mangiilan Apo Dios. Hi Apo Dios ay enab-afurotna at wachay pannakafialina ay mangtaku as nan nunkatuy ya mangepawacha as maid. ¹⁸ Enafurot Abraham ay matongpar nan enkaren Apo Dios kan hiya, uray kaman achi mafialin ay matongpar nan nenamnamana. O, naifilang hi Abraham as pannakaaman chi tataku henan ongor ay nasyon ay maifisar as nan enkaren Apo Dios kan hiya, “Kaman as nan taraw nan filang nan kianakmu.”† ¹⁹ Chaan poros kenmapuy nan pammaten Abraham as nan nangnumnumana ay kiayud hinkiasot chi tawwuna, ya hi Sara ay asawana at fiasig. ²⁰ Inturturuyna ay enmafurot ya chaan us nunchuwachuwa ay tongparun Apo Dios nan nauy enkarina kan hiya. Kun at kaskasin pinmigma nan pammatina, ya chinaychayawna hi Apo Dios. ²¹ Chaan poros nunchuwachuwa hiya

* **4:17** Gen. 17:5 † **4:18** Gen. 15:5

ay kafiaelan Apo Dios ay mangtongpar as nan enkarina. ²² Isunga kiapú as nan hana pammaten Abraham, infilang Apo Dios hiya as nalintig ay taku. ²³ Nan nauy naisurat ay kali ay kanana un infilang Apo Dios hiya as nalintig at chaan naisurat para kan Abraham yangkiay, ²⁴ ngem naetapi takú us. Tay hi Apo Dios ay nangtaku kan Apo takú ay Jesu Cristo manipud as nan utúy at ifilangna us chitaku ay omafurot kan hiya as nalintig. ²⁵ Inpurang Apo Dios hi Jesus ay matuy kiapú as nan fiasfiasor takú, ya tenakuna hiya manipud as nan utúy ta maifilang takú as nalintig as nan mangiilana.‡

5

Nan Munfianakian Nan Maifilangan Nan Taku As Nalintig

¹ Isunga kiapú ta infilang chitaku kan Apo Dios as nalintig babaen as nan pammati takú, nakekappia takú kan hiya babaen as nan enat Apo takú ay Jesu Cristo. ² O, babaen kan hiya, naetapi takú as nan grasyan Apo Dios ay cha takú kiankiana-sun ad wani. Munlagragsak takú ngarud, tay namnamaun takú ay makelak-am takú as nan kaichayawan Apo Dios. ³ Fiakun yangkiay chachi as munlagragsakan takú, ngem munlagragsak takú us as nan liglikiat takú, tay ammu takú ay nan likiat at lumuwunay anos.* ⁴ O, mu maanosan takú nan likiat, epailan Apo Dios nan panang-aprobarna kan chitaku. Isunga namnamaun takú

‡ **4:25** Isa. 53:4-5; 1 Co. 15:17; 2 Co. 5:15; Gal. 2:20 * **5:3** Jn. 16:33; San. 1:2-4, 12

ay matongpar nan planon Apo Dios para kan chitaku. ⁵ Nan nauy ay namnama takú at achi omepadismaya, tay ammu takú ay matongpar babaen as nan Espiritu Santo ay inchat Apo Dios kan chitaku, tay chana eparpalekna kan chitaku nan ongor ay layad Apo Dios.†

⁶ O, enpailan Apo Dios nan kenaongor nan layadna kan chitaku, tay as nan ustuy ay timpuy ay pinilen Apo Dios ya as nan kamaid pay laing nan kafiaelan takú ay mangekaman as nan laychun Apo Dios, natuy hi Cristo para kan chitaku ay fumafiasor. ⁷ Nalikiat ay anapun chi usa ay taku ay matuy para as nan mangtongpar as nan lintig. Ma-afialin ay wachay naturud ay matuy para as nan ammay ay taku. ⁸ Ngem enpailan Apo Dios nan kenaongor nan layadna kan chitaku, tay as nan cha takú pay laing fumasfiasoran, natuy hi Cristo para kan chitaku.

⁹ Isunga mu chakus chitaku infilang kan Apo Dios as nalintig ay tataku babaen as nan charan Cristo ay enmayas as nan natuyana, siguradu ay esarakan chitaku kan Cristo as nan munchusaan Apo Dios. ¹⁰ Tay mu infilangna chitaku as kiakiayyumna babaen as nan natuyan nan Anakna as nan timpuy ay kafusor chitaku pay laing kan Apo Dios, kaskasin takuntu maesarakan babaen as nan matatakuwan Cristo, tay chakus takú nakekappia kan Apo Dios. ¹¹ Ngem fiakun yangkiay chi as namnamaun takú, tay uray ad wani at munlagragsak takú kiapú as nan makekadjadwaan takú kan Apo Dios babaen kan

† 5:5 Joel 2:28-29; Ara. 2:17; 10:45

Apo takú ay Jesu Cristo ay nangepakappia kan chitaku kan Apo Dios.

Nan Nuntongparan Nan Enat Chin Adan Ya Nan Enat Cristo

(Gen. 3:6; 1 Co. 15:22, 45)

¹² Ammu takú ay finmasor chin Adan ad pus-uy, at hiyachi nan nunlapuwan chi fumasfiasoran chi tatau. Kiapú as nan fiasor Adan, nakeddengan hiya ay matuy. Isunga nunlapu as nan hiyachi, am-in ay tatau at matuycha, tay finmasorcha am-in. ¹³ As nan chaan pay nangichatan Apo Dios as nan lintigna kan Moises, finmasor challu nan tatau. Ngem nan fiasfiasorcha at chaan naifilang as nunlablabsingancha as nan lintig. ¹⁴ Ngem uray chaancha lenablabsing nan usa as nan filin Apo Dios ay kaman as nan finmasoran Adan, ammu takú ay wacha challu nan fiasfiasorcha. Ammu takú na, tay nunlapu as nan timpon Adan inkiana as nan timpon Moises, natunatuycha nan tatau.

Hi Adan at wacha nan maepachongana kan Cristo ay chaan pay naiyanak asna's luta as nan timpon Adan. Nan enatcha ay chuwa at wacha nan nunfianakiancha as nan am-in ay tatau. ¹⁵ Ngem achi munpachong nan enatcha ay chuwa, tay nan grasyan Apo Dios ay inchatna babaen kan Cristo at ongor nan natkunana as nan enommat kiapú as nan fiasor Adan. Tay kiapú as nan fiasor nan usa ay ansa, am-in ay tatau at nakeddengan ay matuy. Ngem ong-ongor as solet nan grasyan Apo Dios, ya kaman us as nan inchatna as nan am-in ay tatau babaen as nan grasyan nan

usa ay hi Jesu Cristo. ¹⁶ Nan usa us ay achi munpa-chongan nan inchat Apo Dios ya nan nuntongparan nan usa ay fiasor nan usa ay taku at hiyana: Am-in ay tatau at nakeddengancha ay machusa. Ngem babaen as nan grasya ay inchat Apo Dios, am-in ay tatau at mafialincha ay mapakawan as nan ongor ay fiasfiasorcha ya maifilangcha as nalintig as nan mangiilan Apo Dios. ¹⁷ Tit-iwa ay masapor matuy nan am-in ay tatau kiapú as nan fiasor nan us-usa ay taku, ngem am-ammay as solet nan nuntongparan nan enat nan usa ay taku ay hi Jesu Cristo. Tay babaen kan hiya, am-in ay mangawat as nan ongor ay grasyan Apo Dios ya nan inchatna ay kenalintig at matakuchantu in-inkiana, ya maetapicha kan Cristo henan muntorayana.

¹⁸ Isunga kiapú as nan us-usa ay fiasor nan usa ay taku, am-in ay tatau at nakeddengancha ay matuy. Ngem babaen as nan us-usa ay nalintig ay enat Jesu Cristo ay hiyachi nan natuyana as nan koros, mafialin us ay maifilang nan am-in ay tatau as nalintig ta mawad-ancha as fiyag ay maid patingkiana. ¹⁹ Tay kiapú as nan chaan nangtongparan nan usa ay taku as nan infilin Apo Dios, am-in ay tatau at nailubnakcha as nan fiasor. Assesa us ay kiapú as nan nangtongparan nan usa ay taku kan Apo Dios, am-in ay omafurot kan hiya at munfialincha as nalintig.

²⁰ Inchat Apo Dios nan lintigna kan Moises ta mangammuwan nan tatau ay cha omongoongor chi fiasfiasorcha. Ngem uray kun enmongoongor nan fiasfiasor, kaskasin challu somafi nan inchat

Apo Dios ay grasyana.‡ 21 Isunga tit-iwa ay am-in ay tatau at etortorayan nan fiasor ta matuy-cha ya maisiyancha kan Apo Dios. Tit-iwa us ay mangafiak nan grasyan Apo Dios babaen as nan nangifilangana as nan am-in ay tatau as nalintig. Ad wani, muntoray nan grasyan Apo Dios, ya nan munfianakiana at babaen as nan enat Jesu Cristo ay Apo takú, inchat Apo Dios nan fiyag ay maid patingkiana.

6

Nan Maetapiyan Takú Kan Cristo

1 Ngachana ngarud nan maifiakia takú ad wani? Ay uray iturturuy takú ay cha fumasfiasor ta omong-ongor pay nan grasyan Apo Dios? 2 Achi poros mafialin! Anan atun takú ay mangitur-turuy ay fumasfiasor mu nan pannakafialin chi fiasor at nakaan at kan chitaku? Maid atun takú, tay kaman takú met natuy mu maepangkep as fiasor. 3 Ay achiyu ammu ay as nan nafun-yakianan takú kiapú as nan pammati takú kan Cristo Jesus at kaman takú us naetapi ay natuy as nan natuyana? Ammuyu met!* 4 As nan nafunyakianan takú, naetapi takú ay natuy as nan natuyana ya as nan nailubkana ta kaman as nan natakuwan Cristo manipud as nan utúy babaen as nan nakaskaschaaw ay pannakafialin Apo Dios ay Ama takú at mafialin takú us ay maetapi as nan fiarú ay fiyagna.

5 Tay mu tit-iwa ay naetapi takú kan hiya as nan natuyana, tit-iwa us ay maetapi takú kan

‡ 5:20 Rom. 3:20; 7:7; Gal. 3:19 * 6:3 1 Co. 12:13; Gal. 3:27

hiya as nan natakuwana manipud as nan utúy. ⁶ Ammu takú ay naetapi nan sikud ay fiyag takú kan Cristo as nan naelansaana as nan koros ta mamaid nan pannakafialin chi fiasor kan chitaku ya ta achi chitaku kasin fiabfiarun as nan fiasor. ⁷ Tay nan taku ay natuy at nawayawayaan as nan pannakafialin nan fiasor. ⁸ Ad wani, mu afurotun takú ay naetapi takú ay natuy as nan natuyan Cristo, maetapi takú us ay matakú as nan fiarú ay fiyagna. ⁹ Tay ammu takú ay natakú hi Cristo manipud as nan utúy ya achi poros kasin matuy. Namaid at nan pannakafialin nan utúy kan hiya. ¹⁰ Namingsan yangkiay ay natuy hi Cristo ta kaanuna nan pannakafialin nan fiasor, ngem ad wani, matatakú hiya ta maichayaw hi Apo Dios. ¹¹ Isunga masapor numnumunyu us ay nunpatingkia nan pannakafialin nan fiasor kan chakayu, ngem kun kayu at matatakú ay munserfi kan Apo Dios kiapú as nan nakius-usaanyu kan Cristo Jesus.

¹² Isunga masapor achi takú eparufus ay muntoray nan fiasor kan chitaku ta achi takú tongtongparun nan mun-ongosán takú. ¹³ Kaman us ay achi takú etorok ay fumasor chi uray usa ay parten nan achor takú ay maosar ay mangekaman as mangotettet. Ngem kun takú at ichaton nan am-in ay parten nan achor takú kan Apo Dios ta maosar ay mangekaman as nalintig, tay hiyachi nan maifiakiay as nan taku ay kaman nanatuy ngem enettan Apo Dios as fiarú ay fiyag. ¹⁴ Tay achi chitaku mafialin ay etorayan kasin as nan fiasor, tay ad wani, nan

maifisaran nan kaesarakanan takú at fiakun as nan manongtongparan takú as nan lintig, ngem kun at as nan grasyan Apo Dios.

Nan Fiabfiaarun Chi Kenalintig

¹⁵ Ngachana ngarud nan laychun tona ay kanan? Uy at wachachay mangali un mu maifisar nan kaesarakanan takú as nan grasyan Apo Dios ya fiakun as nan manongtongparan takú as nan lintig, ay iturturuy takú pay ay fumasfiasor? Achi mafialin! ¹⁶ Ay achiyu ammu ay mu ichatyu nan achoryu as fiabfiaarun nan usa ay taku as munserserfi kan hiya at hiya nan amoyu? Isunga mu fiasor nan chayu munpaetortorayan, fiasor us challu nan amoyu, ya kiapú as nan chayu munpaetortorayan as nan fiasor at maisiyan kayu kan Apo Dios ta machusa kayu. Ngem mu hi Apo Dios nan chayu munpaetortorayan, maifilang kayu as nalintig as nan mangiilan Apo Dios. ¹⁷ Munyamanak kan Apo Dios, tay uray mu fiabfiaarun chakayu as fiasor ad kasin, epapasnekyu challu ad wani ay mangab-afurot as nan tit-iwa ay sursuru ay naisursuru kan chakayu. ¹⁸ Ad wani, nawayawayaan kayu as nan fiasor, ya nunfialin kayu as fiabfiaarun nan nalintig ay Apo Dios. ¹⁹ Chak os-osarun nan maepadpachongan ay naraka ay maawatan chi tataku, tay chaan pay laing naonngan nan pammatiyu. Ad kasin, inpurangyu nan am-in ay parten nan achoryu as nan fiasor ta masopsop ay ekamanyu nan kumpurmi ay karasen chi mangotettet. Ad wani, masapor fialiwanyu chi

ta munfialin kayu as fiabfiaarun nan nalintig ay Apo Dios ta nasantowan nan panagfiyagyu.

²⁰ Tay ad kasin, as nan namabfiaoran chakayu as nan fiasor at chaan chakayu entortorayan as nan kenalintig. ²¹ Ngem ay wachay ammay as enawatyu as nan enkamkamanyu ad kasin mu achi nan maifiafiainanyu ad wani? Maid met! Tay nan muntorongan tud-i ay naekamkaman at katuyan ya maisiyanan kan Apo Dios in-inkiana. ²² Ngem ad wani, kiapú ta nawayawayaan kayu as nan fiasfiasor ya nunfialin kayu as fiabfiaarun Apo Dios, chayu laklak-amun nan fiyag ay nasantowan, ya nan muntongparana at fiyag ay maid patingkiana. ²³ Tay nan elagfon nan fiasor as nan chiyuycha fiabfiaaruna at utúy ay maid patingkiana. Ngem nan ichat Apo Dios at fiyag ay maid patingkiana babaen as nan nakius-usaan takú kan Cristo Jesus ay Apo takú.

7

Nawayawayaan Takú As Nan Lintig

¹ Chakayu ay iib-a, maid chuwachuwa ay maawatanyu nan nauy ifiakiak, tay enpaingsayu met nan am-in ay maepangkep as nan lintig. Ammuyu met us ay nan lintig at wachay kalibfengana ay mangetoray as nan taku as nan matatakuwana yangkiay. ² Kaman as nan naasaw-an ay fiafiái. Kanan nan lintig un achi mafialin ay makeasawa as tukún ay laraki mu kutug ay matataku nan asawana.* Ngem mu matuy nan asawana, mawayawayaan nan fiafiái

* 7:2 1 Co. 7:39

as nan lintig ay ansa, at mafialin ay makeasawa kasin. ³ Isunga mu kutug ay matataku nan laraki ay asawana ya maetepon as tukún ay laraki at kanan takú un umiwet hiya. Ngem mu matuy nan asawana, mamaid nan kalibfengan nan lintig ay ansa kan hiya, isunga achi maifilang as umiwet mu kasin omasawa.

⁴ Assesa us kan chakayu ay iib-a. Naway-awayaan kayu as nan kalibfengan nan lintig babaen as nan naifilanganyu as natuy, tay naetapi kayu ay natuy as nan natuyan Cristo. Ad wani, chakayu at kuwan Cristo, tay naetapi kayu kan hiya ay nataku manipud as nan utúy ta munserserfi takú am-in kan Apo Dios. ⁵ Tay ad kasin, as nan nanongtongparan takú as nan mun-ongosán nan achor takú, kaskasin enmongor nan hanacha mun-ongosán takú kiapú ta ammu takú ay epawan nan lintig. Mu assesa, enkamkaman takú nan mangetoróng kan chitaku as nan katuyan takú. ⁶ Ngem ad wani, kiapú ta naetapi takú ay natuy as nan natuyan Cristo, naway-awayaan takú as nan lintig ay nangifiafiarud kan chitaku. Nan cha takú munserserfiyan kan Apo Dios ad wani at achi maifisar as nan mangun-unchan takú as nan naisurat ay lintig ay kaman as nan en-enat takú ad kasin, ngem kun at maifisar as nan fiarú ay fiyag ay nurpu as nan Espiritu Santo.

Nan Lintig Ya Nan Fiasor

⁷ Ngachana ngarud nan maifiakia takú? Ay kanan takú un mangotettet nan lintig? Achi!

Tay mu maid nan lintig, chaanku koma naam-muwan nan fiasor. Mu maid nan lintig ay mangifilin, “Achiyu akuman nan kuk-uwan chi tapina,”† achek koma ammu ay fiasor payat chi kenaakum. ⁸ Ngem kiapú ta fumafiasorak, kaskasinak naakum, tay ammok ay epawan nan lintig nan kenaakum. Tay mu maid nan lintig, maid us kalibfengan chi fiasor. ⁹ Ad kasin, as nan timpu ay achek pay laing maawatan nan lintig, ammay nan numnumku. Ngem kunku pay naawatan nan laychun ay kanan nan lintig, finigfigku ay fumafiasorak. Kaman natakú nan fiasor ya kamanak us natuy. ¹⁰ Tay nan nauy lintig ay umichat koma as fiyag at hiya nan nangekeddeng kan ha-un ay matuy kiapú as nan chaanku nanongtongparan as nan lintig ay anna. ¹¹ Tay babaen as nan lintig, inilan nan fiasor nan chansana ay mangallilaw kan ha-un, ya babaen challu as nan lintig, naked-denganak ay maisiyan kan Apo Dios in-inkiana.

¹² Isunga narawag ay nan lintig at nurpu kan Apo Dios, ya am-in ay filin as nan lintig at nasantowan, ustú ya ammay.‡

¹³ Ay nan laychun tona ay kanan at maisiyan takú kan Apo Dios kiapú as nan ammay ay lintigna? Fiakun! Tay nan fiasorku at hiyana nan kiapón nan machusaak. Ngem nan planon Apo Dios maepangkep as nan lintigna at ta maila koma nan kenamangotettet nan fiasor. Tay kiapú as nan fiasfiasor takú, nunfialinun takú nan ammay ay lintig Apo Dios as osaruna ay mangekeddeng kan chitaku. Isunga babaen as nan lintigna at

† 7:7 Exo. 20:17; Deut. 5:21 ‡ 7:12 1 Tim. 1:8

kaskasin maila nan nunsidla ay kenamangotettet nan fiasor.

Nan Mangokontra As Nan Numnum Takú

¹⁴ Ammu takú ay ammay nan lintig, tay nurpu as nan Espiriton Apo Dios. Ngem ha-un at kunak lawá taku ay naraka ay fumasor. Kamanak naelaku as fiabfiaarun chi fiasor. ¹⁵ Achek maawatan nan chak atuaturun, tay nan laychok ay atun at achek atun, ya nan achek lachun ay atun at atok. ¹⁶ Ad wani, nan achek manglaychanan ay mangekaman as mangotettet ay chak at-atun at hiyasa nan mangepaila ay iyafudku ay ammay titiwa nan lintig. ¹⁷ Isunga fiakun ha-un nan cha mangekamkaman as mangotettet, ngem kun at nan pannakafialin nan fiasor ay naisisikud kan ha-un. ¹⁸ Tay ammok ay maid poros ammay ay ukiali ay naisisikud ay wacha kan ha-un, tay uray laraychok ay mangekaman as ammay, achiyak challu makaekaman. ¹⁹ Tay nan chiyuycha ammay ay laychok ay atun at chicha nan achek maekaman, ngem nan manangotettet ay achek laychun ay atun at chicha nan chak ekamkaman. ²⁰ Ad wani, mu atok nan achek laychun, naraka ay maila ay fiakun ha-un nan mangekaman, ngem kun at nan pannakafialin nan fiasor ay naisisikud kan ha-un.

²¹ Isunga nan napadpachasak at hiyana: Laychok ay atun nan ammay, ngem nan fiasor at etorongak met ay mangekaman as mangotettet. ²² Tay as nan munnunumnumku at aprobarak nan lintig Apo Dios, ²³ ngem tukún nan cha mangetortoray as nan achorku. Nan cha mangetortoray

as nan achorku at hiya nan fiasor ay naisisikud kan ha-un, at chana fusorun nan lintig Apo Dios ay laylaychun nan numnumku. Isunga nan nuntongparana at kamanak finafiarud as nan fiasor ay naisisikud kan ha-un. ²⁴ Anuyak paat kasusugang! Ngachana nan mangesarakan kan ha-un as nan nauy fumafiasor ay achorku ay kiapón nan katuyak? ²⁵ Munyamanak kan Apo Dios, tay hiya nan nangesarakan kan ha-un babaen kan Apo takú ay Jesu Cristo!

Nauy ngarud nan kasasaadku: As nan munnumnumku at laychok ay tongparun nan lintig Apo Dios, ngem kiapú as nan fiasor ay naisisikud kan ha-un, chaak challu fumasofiasor.

8

Nan Fiyag Ay Etortorayan Nan Espiritu Santo

¹ Isunga am-in takú ay nakius-usa kan Cristo Jesus at achi takú poros machusa. ² Tay babaen as nan nakius-usaan takú kan Cristo Jesus, wacha nan fiarú ay fiyag ay inchat nan Espiritu Santo kan chitaku. O, nan pannakafialin nan Espiritu Santo nan nangwayawaya kan chitaku as nan pannakafialin nan fiasor ya as nan muntongparan as nan utúy. ³ Achi poros kafiaelan nan Lintig Moises ay mangwayawaya kan chitaku as nan panagtoray chi fiasor, tay nakapuy takú ay mangtongpar as nan filfilina. Ngem enat Apo Dios nan achi kafiaelan nan lintig ay atun. Fi-naor Apo Dios nan Anakna ay nunfialin as taku ay kaman kan chitaku ta hiya nan mangekaru as nan pannakachusan nan am-in ay tatakú ta

makaan nan fiasfiasorcha. O, kenaan Apo Dios nan pannakafialin nan fiasor ay cha mangetortoray kan chitaku.* ⁴ Enat Apo Dios chi ta tongparun takú ay ustuustu nan laychun nan lintigna. O, mafialin takú ay tongparun na mu nan Espiritu Santo nan parufusun takú ay mangetoróng as nan katakuwan takú, fiakun nan laylaychun nan achor takú.

⁵ Nan tatakú ay manongtongpar as nan laylaychun nan achorcha at nan hana ay laylaychun nan achorcha nan cha mangetortoray as nan numnumcha. Ngem nan tatakú ay manongtongpar as nan laychun nan Espiriton Apo Dios at nan Espiriton Apo Dios nan cha mangetortoray as nan numnumcha. ⁶ Mu nan nunumnumun takú at nan laylaychun nan achor takú, nan muntongparan takú at nan maisiyanan kan Apo Dios ininkiana. Ngem mu nan Espiriton Apo Dios nan mangetoray as numnum takú, mawad-an takú as fiyag ay maid patingkiana ya makekappia takú kan Apo Dios. ⁷ Tay mu nan taku at munpaetoray as nan numnumna, munfialin hiya as kafusor Apo Dios. Achina tongparun nan lintig Apo Dios, tay nan kenatit-iwana at achina kafiaelan ay mangtongpar. ⁸ Isunga nan taku ay manongtongpar as nan laylaychun nan achorna at achina mafialin ay palaylaychun hi Apo Dios.

⁹ Ngem fiakun assesa kan chakayu, tay etorayan chakayu as nan Espiriton Apo Dios. Mu tit-iwa ay wacha nan Espiriton Apo Dios kan chakayu, tongparunyu nan epakaammuna, fiakun nan lay-

* **8:3** Isa. 53:4-6; Jn. 1:29; Rom. 5:6-9; 2 Co. 5:21; Gal. 3:13

laychun nan achoryu. Numnumunyu ay nan taku ay maid kan hiya nan Espiriton Cristo at fiakun takon Cristo. ¹⁰ Ngem mu mawawacha hi Cristo kan chakayu, uray mu matuy nan achoryu kiapú as fiasor, matakú challu nan espirituyu as nan kawad-an Apo Dios, tay infilang chakayu kan Apo Dios as nalintig.† ¹¹ Mu etorayan chakayu as nan Espiriton Apo Dios ay nangtaku kan Jesu Cristo manipud as nan utúy, takuwunantu us nan achoryu ay matuy babaen as nan Espirituna ay mawawacha kan chakayu.‡

¹² Isunga iib-a, wacha nan libfengun takú ay tongparun, ngem achi maiyunud as nan sikud ay panagfiyag takú. ¹³ Tay mu epaetoray takú nan numnum takú as nan mun-ongosán nan achor takú, siguradu ay maisiyan takú kan Apo Dios ininkiana. Ngem mu awatun takú nan fiachang nan Espiriton Apo Dios ta chukkian takú nan mangotettet ay cha takú atuaton, mawad-an takú as fiyag ay maid patingkiana. ¹⁴ Tay nan tatakú ay cha etortoróng nan Espiriton Apo Dios at anak Apo Dios. ¹⁵ Tay nan Espiritu ay inchat Apo Dios kan chitaku at chaan chitaku nunfialinun as mafiabfiaor ay umugyat ay machusa ay kaman as nan kasasaad takú ad kasin, ngem kun chitaku at infilang as an-ak Apo Dios. Isunga babaen as nan Espirituna, mafialin takú ay awakian hi Apo Dios as, “Ama”. ¹⁶ Nan Espiriton Apo Dios at hiya

† **8:10** As nan kalen chi Griego, nan usa ay laychun nan nauy ay kanan at hiyana: “Ngem mu mawawacha hi Cristo kan chakayu, uray mu matuy nan achoryu kiapú as nan fiasoryu, ichat challu nan Espiritu Santo kan chakayu nan fiyag ay maid patingkiana.”

‡ **8:11** 1 Co. 15:51-54

nan cha mangepaneknek as nan numnum takú ay chitaku nan tit-iwa ay an-ak Apo Dios. ¹⁷ Kiapú ta an-ak chitaku kan Apo Dios, tawichun takuntu nan chiyuycha intutupugna ay bendisyon ay para as nan tatakuna. Maketawid takú us kan Cristo as nan intutupug Apo Dios ay para kan hiya. Tay mu mapalikiat takú ay kaman takú cha makiliglikiat kan Cristo, maetapi takú us kan hiya as nan kaichayawana. §

Nan Kaichayawan Takú As Tapen Chi Urkiw

¹⁸ Ifilangku ay nan likiat ay cha takú iliwliwas ad wani at achi poros maekari ay maepachong as nan kaichayawan ay epailan Apo Dios kan chitaku as tapen chi urkiw. ¹⁹ Tay am-in ay finayang Apo Dios at laraychuncha ay omali nan timpu ay mangepail-an Apo Dios as nan kasasaad takú ay an-akna. ²⁰ O, am-in chaná ay finayang Apo Dios at nakeddengancha ay munfialin as maid kotkotokcha. Fiakun chicha nan nunplanu ay manglakam as nan assessa ay chusa, tay planon Apo Dios chi. Ngem wacha challu nan manamna,* ²¹ tay planon Apo Dios ay mawayawayaantu nan am-in ay finayangna as nan pannakafialin nan chunot, ya makelak-amchantu as nan nakaskaschaaw ay pannakawayawayan nan an-akna. ²² Tay ammu takú ay nunlapu ad maliyam inkiana ad wani, chacha mun-an-anana nan am-in ay nafiyang kiapú as likiatcha ay kaman as nan fiafiai ay munpasikar as nan omankana. ²³ Ngem fiakun chicha yangkiay nan cha munliglikiat, tay uray us

§ **8:17** Jn. 16:33; 17:22; 2 Tim. 2:12; 1 Ped. 4:13; Pal. 3:21 * **8:20**
Gen. 3:17-19

chitaku ay naichatan nan Espiritu Santo ay hiya nan omona ay inchat Apo Dios kan chitaku ay enmafurot. Kaman takú us cha mun-an-anana as numnum takú as nan munsusuuchan takú as nan timpu ay mangepail-an Apo Dios as nan nangi-filangana kan chitaku as an-akna ya sokatana nan nauy achor takú as fiarú ay achor ay achi matmatuy. ²⁴ Tay hiyana nan nenamnama takú nunlapu as nan naesarakanan takú. Ngem mu natongpar nan nauy nenamnama takú, fiakun chi as makali un namnama. Tay ay kun takú namnamaun nan chakus wacha ay iilaun takú? ²⁵ Ngem mu achi pay laing matongpar nan nenamnama takú, an-anosan takú ay maman-ud.

²⁶ Fiakun yangkiay nan namnama takú nan mamadfiachang kan chitaku, ngem fumadfiachang us nan Espiritu Santo as nan kenakapuy takú. Tay achi takú ammu ay munkararag ay ustu, ngem nan Espiritu Santo nan makekali kan Apo Dios para kan chitaku as nan kali ay achi takú maifialekas. ²⁷ Hi Apo Dios ay nangammu as nan wacha as numnum takú at ammuna us nan wacha as numnum nan Espirituna, tay nan maketagtaki-atforana kan Apo Dios at para kan chitaku ay tatakuna ay maiyunud as nan enkeddeng Apo Dios.

²⁸ Ammu takú us ay am-in ay cha om-ommat as nan chiyuycha manglaylayad kan Apo Dios,† ay chicha nan enayakiana ay maiyunud as nan pangkepna at ammay nan munfianakiana kan chicha. ²⁹ Tay nan chiyuycha sikud ay pinipilen

† **8:28** winnu, “Muntitimpuyun Apo Dios nan am-in ay cha om-ommat.”

Apo Dios at chicha nan sikud ay keneddengana ay komaman as nan Anakna ta hiya nan panguruwan takú am-in ay hen-anag-i. ³⁰ Nan chiyuycha keneddengana ay komaman as nan Anakna at enayakiana us chicha, ya nan enayakiana at infilangna us chicha as nalintig. Fiakun yangkiay chi, ngem entapina us chicha as nan kaichayawan nan Anakna.

Nan Layad Apo Dios Ay Enpailan Cristo

³¹ Ngachana ngarud nan maifiakia takú maepangkep as nan nauycha cha at-atun Apo Dios para kan chitaku? Mu wacha hi Apo Dios kan chitaku, ay wachay mangamis kan chitaku? Maid! ³² Chaan inyekot Apo Dios nan mismu ay Anakna, ngem kuna at inpurang ay matuy para kan chitaku am-in. Mu enatna chi as nan mismu ay Anakna para kan chitaku, ay achina mafialin ay ichat us kan chitaku nan am-in ay kasaporan takú? Ichatna met! ³³ Ngachana nan mangicharum kan chitaku ay pinilen Apo Dios? Tay hi Apo Dios at hiya met nan nangifilang kan chitaku as nalintig. ³⁴ Ngachana ngarud nan makafiael ay mangokóm kan chitaku? Tay hi Jesu Cristo at hiya met nan natuy para kan chitaku, ya fiakun yangkiay chi, ngem nataku us hiya manipud as nan utúy. Ad wani, wacha hiya as apét kannawan Apo Dios. Hiya pay nan cha maketagtakitfor kan Apo Dios para kan chitaku. ³⁵ Isunga anan makaisiyan ngarud kan chitaku as nan layad Cristo? Maid! Ay mafialin chi likiat winnu chanag winnu nan mamalikiatan chi tataku kan chitaku? Achi! Ay mafialin us chi

chukiaang winnu kenakurang chi fiachu winnu kaugyat ay cha om-ommat winnu uray nan mapatuyan takú? Achi challu! ³⁶ Nan kaman as nan nauycha ay liglikiat at chicha challu nan naifiagfiakia as nan naisurat as nan Kalen Apo Dios ay kanana,

“Kiapú kan he-a Apo, kanayon ay sakiangunmi nan utúy. Maiflang kami as kaman as nan chiyuycha karnero ay kiayud maparti.”[‡]

³⁷ Ngem uray mu mapachasan takú nan nauycha am-in ay likiat, maid kafiaelancha ay mangamis kan chitaku, tay mangaafiak takú challu babaen kan Cristo ay manglaylayad kan chitaku. ³⁸ Tay ammok challu ay maid poros makaisiyan kan chitaku as nan layadna. Uray mu matuy takú winnu matataku takú, achi takú challu maisiyan as nan layadna. Uray nan angheles winnu nan chiyuycha anennet winnu tapina ay wachay pan-nakafialincha at achicha kafiaelan ay mangisiyan kan chitaku as nan layadna. Uray nan cha om-ommat ad wani winnu nan chaan pay enommat, § ³⁹ uray nan wacha ad chaya winnu nan wacha ad chur-um, ya uray us ngachana ay nafiayang at maid poros makaisiyan kan chitaku as nan layad Apo Dios ay lak-amun takú babaen kan Cristo Jesus ay Apo takú.

9

Nan Sug-ang Apo Dios As Nan Chiyuycha Judio Ay Tatakuna

‡ 8:36 Sal. 44:22; 1 Co. 15:31 § 8:38 Efe. 1:21

¹ Nan nauy chak ifiagfiakia kan chakayu at tit-iwa. O, achiyak munkutkutum, tay usaak ay omaafurot kan Cristo. Uray nan numnumku ay etortorayan nan Espiritu Santo at paneknekana ay achiyak munkutkutum. ² Nan laychok ay ifiakia at kunak ngumunguyus as solet. Kanayon us ay nasaket chi numnumku kiapú as nan kacharaak ay Judio. ³ Mu mafialin koma at uray ha-un nan maesokat kan chicha ay machusa ya maisiyan kan Cristo. ⁴ Tay chicha nan kianak Israel ay chicha nan pinilen Apo Dios as tatakuna, ya chicha nan infilangna as anakna. Chicha us nan nangepail-ana as nan kaichayawana.* Chicha nan manawid as nan inturag Apo Dios as nan kaap-uwancha. Chicha challu nan nangichatan Apo Dios as nan lintigna ya nangepakaammuwana as nan ustu ay atuncha ay manaychayaw kan hiya. Chicha us nan nangekariyan Apo Dios as nan maepangkep as nan Mesias ay mangesarakan kan chicha. ⁵ Nan kaap-uwancha at napategcha ay tatakuna ad pus-uy. Uray nan Cristo at kianak chi Judio mu maepangkep as nan katatakuna, ya hiya at Dios us ay mangetortoray as nan am-in ay wacha. Machaychayaw koma hiya in-inkiana. Amen. ⁶ Ngem uray mu enachen nan kakailiyak ay kianak Israel hi Cristo, achek kanan un chaan tenongpar Apo Dios nan enkarina as nan tatakuna. Tay nan kianak Israel at fiakuncha am-in tatakun Apo Dios. ⁷ Fiakun us am-in ay kianak Abraham† at maetapicha ay manawid

* **9:4** Exo. 19:18; 40:34-38 † **9:7** Gen. 25:1

as nan enkaren Apo Dios, tay kenalen Apo Dios kan Abraham, “Nan kianak Isaac yangkiay nan maifilang as kianakmu.”‡ 8 Nan laychun tona ay kanan at fiakun am-in nan kianak Abraham nan ifilang Apo Dios as tit-iwa ay an-akna, ngem kun yangkiay nan maiyanak ay matongparan nan enkarina. 9 Tay nauy nan enkaren Apo Dios kan Abraham maepangkep kan Isaac: “Munfiangachaktu as nan assena ay timpu as tawwun, ya hi Sara ay asawam at omanaktu as laraki.”§

10 Fiakun yangkiay chi, ngem numnumunyu us nan enat Apo Dios ay nunpili as nan apel ay an-ak Rebecca ay enpotot Isaac ay kaap-uwang takú. 11-12 Tay as nan chaan pay naiyankan nan hanacha chuwa, ya maid pay laing enkamancha as ammay winnu mangisiw, kenalen Apo Dios kan Rebecca, “Nan panguru nan munserserfintu as nan enauchi.”* Kenalen Apo Dios chi ta maamuwan ay nan nangpiliyana as nan usa at achi maifisar as nan enatcha ay chuwa, ngem kun at as nan sikud ay pangkepna ay nangayag. 13 Kaman challu as nan naisurat as nan Kalen Apo Dios ay kanana, “Lenayadku hi Jacob, ngem enachek hi Esau.”†

14 Ngachana ngay nan maifiakia takú? Ay achi nalintig hi Apo Dios? Nalintig met! 15 Tay kenalen Apo Dios kan Moises, “Sug-angak nan laychok ay sug-angan.”‡ 16 Isunga hiyasa nan mangamuwan takú ay nan mangpiliyan Apo Dios as

‡ 9:7 Gen. 21:12 § 9:9 Gen. 18:10 * 9:11-12 Gen. 25:23

† 9:13 Mal. 1:2-3 ‡ 9:15 Exo. 33:19

nan tataku at fiakun kiapú as nan laychun nan tataku winnu as nan chacha atuatum, ngem kun at kiapú as nan sug-ang Apo Dios. ¹⁷ Nan usa pay ay numnumnyu at nan naisurat as nan Kalen Apo Dios ad pus-uy maepangkep as nan Faraon ay ari ad Egipto ay kanana, “Nunfialinok he-a as ari ta epailak nan pannakafialinku babaen kan he-a ya ta epakaammok nan ngachanku henan amin ay lukiar asna's luta.”§ ¹⁸ Isunga mu hiyasa, sug-angan Apo Dios nan laychuna ay sug-angan ya patangkenuna nan numnum nan taku ay laychuna ay patangkenun.

Nan Fungat Ya Nan Sug-ang Apo Dios

¹⁹ Uy at wacha kan chakayu nan manarudsud, “Mu hiyasa ngarud, adchi ngay t'uy pay laing pafiasorun Apo Dios nan tataku? Anan ngachana man challu nan makafiael ay mangontra as nan laychun Apo Dios?” ²⁰ Ngem kanak un he-a ay kun lawá taku, ay wachay kalibfengam ay manongfiat kan Apo Dios? Maid met! Kaman as nan fianga, ay mafialin ay kanana as nan nangamma kan hiya, “Adchi t'uy assenay enatmu ay nangamma kan han?”* ²¹ Achi mafialin, tay nan mun-am-amma as oknet ay fianga at wachay kalibfengana ay mangosar as nan oknet ta ammaana as laychuna. Mu laychuna, libfengna ay mun-amma as oknet ay fianga as chuwa ay karasi ay fianga, nan usa at napateg nan kaosarana ya nan usa at kumpurmi as kaosarana.

§ **9:17** Exo. 9:16 * **9:20** Isa. 29:16; 45:9; Jer. 18:6; 2 Tim. 2:20

²² Assesa us kan Apo Dios. Wacha nan kalibfengana ay mangekaman as laychuna. Laychuna ay mangepaila as nan pannakafialina ya fungatna ay manusa as nan tatau ay nakeddenggan ay machusa. Chaana enat chi ngem kuna at enan-anosan chicha ²³ ta epailana us nan nakaskaschaaw ay kaichayawana as nan tatau ay susug-angana ay sikud ay ensakianana ay maketaku kan hiya ad chaya.† ²⁴ Chitaku nan tatau ay enayakian Apo Dios, ya fiakun yangkiay chitaku ay Judio ngem uray us nan chiyuycha Gentil. ²⁵ Hiyasa challu nan enpaisurat Apo Dios kan Oseas ay kanana,

“Nan chiyuycha fiakun tatakok ad kasin at awaki-aktu chicha as tatakok.

Nan chiyuycha chaanku lenayad ad kasin at awakiaktu chicha as laylaychok.”‡

²⁶ “Nan lukiar ay nangifiag-ak un fiakun chicha nan tatakok at hid-i nan maawakianancha as an-ak nan matatau ay Dios.”§

²⁷ Wacha us nan enpadton Isaias maepangkep as nan chiyuycha kianak Israel ay kanana,

“Uray kun kaman as nan lakian henan olet nan fiayfiay nan kaongor nan chiyuycha kianak Israel, akét yangkiay challu kan chicha nan maesarakan.

²⁸ Tay tongparun challu Apo Dios nan enkeked-dengna ay munchusaana asna's luta. O, henkemachuna ay manglopas ay mangtongpar as sa.”*

²⁹ Kaman us as nan enpadton Isaias ay kanana,

† **9:23** Rom. 8:28-30; Efe. 2:10 ‡ **9:25** Ose. 2:23 § **9:26** Ose. 1:6, 8-10 * **9:28** Isa. 10:22-23

“Mu maid yinagyag nan Dios ay Mannakafialin as nan am-in as akét kan chakami ay Judio, namaid kami koma am-in ay kaman as nan enommat as nan chiyuycha i-Sodoma ya i-Gomorra.”†

Nan Chiyuycha Kianak Israel Ya Nan Ammay Ay Chamag

³⁰ Ngachana ngarud nan maifiakia takú? Hiyana: Nan chiyuycha Gentil ay chaan nangepapasnek ay maifilang as nalintig as nan mangiilan Apo Dios at naifilangcha challu as nalintig babaen as nan pammaticha yangkiay kan Cristo. ³¹ Ngem nan chiyuycha kianak Israel ay nangepapati ay nangun-unud as nan lintig ta maifilangcha as nalintig as nan mangiilana at chaancha challu naifilang as nalintig, tay chaancha tenongpar nan hana lintig. ³² Adchi pay? Tay chaancha enanap nan naifilangancha as nalintig babaen as pammati, ngem kun at babaen as nan chacha atuaturun ay mangtongpar as nan lintig. Naesakiaw chaná ay Judio as nan pammaticha kan Cristo ay maepachong as nan omesakiaw ay fiatu. ³³ Kaman as nan naisurat as nan Kalen Apo Dios ay kanana,

“Ilaunyu, wacha nan inpuuyku ay fiatu ad Sion ay mangesakiaw ya manokchag as tataku.

Ngem uray ngachana ay taku ay omafurot kan hiya at achi poros mafiainan.”‡

† **9:29** Gen. 19:24-25; Isa. 1:9 ‡ **9:33** Isa. 8:14; 28:16; Mat. 21:42; Rom. 10:11, 1 Ped. 2:6-8

10

Nan Kenalintig Nan Tatakua Ya Nan Kenalintig Apo Dios

¹ Iib-a, nan laraychok paat at maesarakancha koma nan kacharaak ay Judio. Hiyana nan kanayon ay ekararagku kan Apo Dios. ² Mapaneknekak ay epapaticha ay munchaychayaw kan Apo Dios, ngem nan panagchaychayawcha kan hiya at achi maiyunud as nan tit-iwa ay pannakaammu. ³ Tay achicha maawatan nan atun Apo Dios ay mangifilang as nan tatakua as nalintig, kuncha at penachapachas ay munfialin as nalintig babaen as nan chiyuycha chacha atuatan ay mangtongpar as nan hana lintig. Isunga chaancha nunpaetoray as nan panangifilang Apo Dios kan chicha as nalintig. ⁴ Tay nan kenatit-iwana at hi Cristo nan namapug as nan lintig. Isunga am-in ay omafurot kan hiya at maifilangcha as nalintig as nan mangiilan Apo Dios.

Nan Kaesarakanan At Para As Nan Am-in

⁵ Nauy nan insurat Moises maepangkep as nan kenalintig ay maifisar as nan panangtongpar as nan Lintig: “Nan taku ay mangtongpar as nan am-in ay filin as nan Lintig at matakuntu in-inkiana.”* ⁶ Ngem mu maepangkep as nan panangifilang Apo Dios as nan tatakua as nalintig ay maifisar yangkiay as nan pammaticha kan Cristo, wacha us nan naisurat as nan Kalen Apo Dios ay kanana, “Achiyu kanan as numnumyu un, ‘Ngachana nan umuy ad chaya?’ (ay uy mangayag kan

* **10:5** Lev. 18:5; Gal. 3:12

Jesu Cristo ta kumuwab asna's luta, tay kinmuwab met at hiya!)

⁷ Winnu, achiyu kanan un, ‘Ngachana nan umuy ad chur-um as nan kawad-an nan natuy?’ (ay uy mangtaku kan Cristo manipud as nan utúy, tay natakú met at hiya manipud as nan utúy!)”

⁸ Tay nauy nan naisurat as nan Kalen Apo Dios ay kanana,

“Nan kalen Apo Dios at naeesnop kan chakayu. Wacha as numnumyu ya mafialin ay chayú ifiagfiakia.”†

Nan nauy kalen Apo Dios at hiyana nan maepangkep as pammati ay chami ekaskasaba.

⁹ Mu ipudnuyu ay afurotunyu ay hi Jesus nan kangatuwan ay Apo ya mu tit-iwa ay afurotunyu ay tenakon Apo Dios hiya manipud as nan utúy, maesarkan kayu. ¹⁰ Tay mu tit-iwa ay omafurot takú, ifilang chitaku kan Apo Dios as nalintig, ya babaen as nan mangipudnuwan takú ay omafurot takú at maesarkan takú. ¹¹ Tay wacha nan naisurat as nan Kalen Apo Dios ay kanana, “Nan ngachana ay omafurot kan Jesus at achintu mafiainan as nan sangwanan Apo Dios.”‡ ¹² Nan laychun nan nauy ay kanan at sinug-angan Apo Dios nan am-in ay tatakú, tay maid natkunan nan chiyuycha Judio as nan chiyuycha Gentil as nan mangiilana. Tay us-usa yangkiay nan Apon nan am-in, ya bendisyonana as chamuna nan am-in ay chumawat as fiachang kan hiya. ¹³ Tay kaman as nan naisurat as nan Kalen Apo Dios ay kanana,

† **10:8** Deut. 30:10-14 ‡ **10:11** Isa. 28:16; Rom. 9:33

“Nan am-in ay tatau ay chumawat as fiachang as nan Apo at maesarakanchantu.”§

Maid Panfor Nan Chiyuycha Judio Ay Achi Omafurot kan Cristo

¹⁴ Ngem anan atuncha ngay ay chumawat as fiachang kan hiya mu chaancha enmafurot? Anan atuncha ngay us ay omafurot kan hiya mu chaancha chinngor nan maepangkep kan hiya? Anan atuncha us ay chumngor mu maid uy mun-ekasaba kan chicha? ¹⁵ Anan atun ngay us nan tatau ay uy mun-ekasaba mu achicha maifiaor? Ngem naifiaorcha, tay wacha nan naisurat as nan Kalen Apo Dios ay kanana, “Anuy paat omeparagsak as solet nan omaliyan nan mangekaskasaba as nan ammay ay chamag.”*

¹⁶ Ngem akét nan enmafurot as nan ammay ay chamag, tay kaman as nan kenalen Isaias ay mismu, “Apo, akét yangkiay nan enmafurot as nan insursurumi.”† ¹⁷ Isunga narawag challu ay omafurotcha nan tatau babaen as nan munchungorancha, ya nan chungruncha at nan chamag maepangkep yangkiay kan Cristo.

¹⁸ Ngem sarudsuchok pay na: Ay chaan tit-iwa chinchinngor nan chiyuycha Judio nan hana ay chamag? Chinngorcha met, tay wacha nan naisurat as nan Kalen Apo Dios ay kanana, “Nadngor nan kalicha henan uray ngachana ay lukiar. Naepakaammu nan infiagfiakiacha henan am-in ay lukiar asna's luta.”‡

§ **10:13** Joel 2:32 * **10:15** Isa. 52:7; Nah. 1:15; Efe. 6:15 † **10:16** Isa. 53:1 ‡ **10:18** Sal. 19:4

19 Nauy pay nan usa ay sarudsuchok: Ay kun chaan naawatan nan chiyuycha Judio nan chingorcha? Naawatancha met, tay uray nan chiyuycha Gentil at naawatancha. Numnumunyu nan enpadton Moises ay enpaisurat Apo Dios ay kanana,

“Paaposok chakayu kiapú as nan chiyuycha kanancha un achi maifilang as tatakok.

Pafungtok us chakayu kiapú as nan tatau ay ka-ananyu ay achi nangammu as nan maepangkep kan ha-un.”§

20 Naturturud pay hi Isaias ay nangifiakia babaen as nan insuratna as nan Kalen Apo Dios maepangkep as nan chiyuycha Gentil ay kanana, “Ininchananak as nan tatau ay chaan nangan-anap kan ha-un.

Nunpailaak as nan tatau ay chaan nanarsarud-sud as nan maepangkep kan ha-un.”*

21 Ngem mu maepangkep as nan chiyuycha Judio, assena nan naisurat as nan Kalen Apo Dios ay kanana,

“Inurkiw ay ichatkuy kappia as nan tatau ay achi omafurot ya as nan tatau ay mangontra kan ha-un.”†

11

Nan Sug-ang Apo Dios As Nan Chiyuycha Judio

¹ Sarudsuchok ngarud: Ay enachen Apo Dios nan chiyuycha mismu ay tatakuna? Chaan! Tay ha-un ay mismu at usaak ay Judio ay kianak

§ 10:19 Deut. 32:21 * 10:20 Isa. 65:1 † 10:21 Isa. 65:2

Abraham, ya nurpuwak as nan tribon Benjamin.*
 2 Chaan enachen Apo Dios nan sikud ay pinilina ay tatakuna. Ammuyu met nan naisurat as nan Kalen Apo Dios ay lilen Elias maepangkep as nan kakailiyana ay Judio ay kanana, 3 “Apo, penatuycha nan chiyuycha pomapadtom. Chinchaelcha us nan chiyuycha mun-ichatchatonan nan tatau as animar kan he-a. Ha-un yangkiay nan nayagyag, ya laychuncha us ay mangpatuy kan ha-un.”† 4 Ngem ngachana nan ensongfiat Apo Dios kan hiya? Kenalina, “Wachacha nan piton lifu ay tatakok ay yinagyagku ay chaan poros nanaychayaw as nan didiosen ay Baal.”‡
 5 Kaman us challu ad wani ay timpu, wachacha nan akét ay pinilen Apo Dios ay Judio, ya pinilina chicha kiapú as nan grasyana kan chicha. 6 Mu kiapú as grasyana nan nangpiliyana kan chicha, fiakun ngarud kiapú as nan nanongtongparancha as nan lintig. Tay mu kiapú as nan ammay ay enkamkamancha nan nangpiliyana kan chicha, achi takú mafialin ay kanan un grasyana chi.

7 Nan enommat at hiyana: Chaan naanapan nan kaongoran ay Judio nan chacha anaanapun. Nan akét yangkiay ay pinilen Apo Dios nan nakaanap. Ngem am-in ay tapina ay Judio at penatangken Apo Dios nan numnumcha. 8 Kaman as nan naisurat as nan Kalen Apo Dios ay kanana, “Kaman enpassuy Apo Dios nan numnumcha ya pannakaawatcha. Isunga inkiana ad wani, uray kun wachay matacha, achicha

* 11:1 2 Co. 11:22-23; Filp. 3:5-6 † 11:3 1 Ar. 19:10, 14 ‡ 11:4
 1 Ar. 19:18

makaila, ya uray wachay ingacha, achicha makadngor.”§

⁹Wacha us nan enpaisurat Apo Dios kan Ari David ay kanana,

“Sapay koma ta kalina at ya madpapcha as nan chacha mangkiankianasan ay mangan as tukutukún ay makan ay kaman kossel ay mailkian winnu animar ay mafituwan ta machusacha ay ustu.

¹⁰ Ngomongot koma us nan numnumcha ta achicha maawatan nan tit-iwa. Mapalikiatcha koma in-inkiana.”*

¹¹ Sarudsuchok ngarud: As nan naesakiawan nan chiyuycha Judio ta mag-ascha, ay chaancha nakafiangun? Chaancha met! Nan kenatit-iwana at kiapú ta finmasorcha, napachasan nan chiyuycha Gentil nan kaesarakanan. Assesa nan enommat ta omapos nan chiyuycha Judio as nan chiyuycha Gentil ya ta maesarakanchantu.

¹² Numnumun takú na ngarud: Mu nabendisyonan as solet nan tatau asna's luta kiapú as nan fiasfiasor nan chiyuycha Judio ya kiapú as nan nangachiyancha kan Cristo, ay achicha kaskasin mabendisyonan mu maesarakan nan ustuustu ay filang nan chiyuycha Judio?

Nan Maesarakanan Nan Chiyuycha Gentil

¹³ Ad wani, wacha nan ifiakiak kan chakayu ay Gentil. Kiapú ta piniliyak kan Apo Dios as apostolna ay mangisuru kan chakayu, epategku

§ **11:8** Deut. 29:4; Isa. 29:10; Mat. 13:13-17 * **11:10** Sal. 69:22-23

na ay chunok ¹⁴ ta urum ya omaposcha nan iib-ak ay Judio kan chakayu. Mu hiyasa, maesarakanchantu nan tapina kan chicha. ¹⁵ Tay as nan nangachiyán Apo Dios kan chicha, nunfialin nan chiyuycha Gentil as kiakiayyum Apo Dios. Isunga ammay as solet mu kasin awatun Apo Dios chicha, tay kamancha nataku manipud as nan utúy.

¹⁶ Maepachong nan chiyuycha Judio as nan tenapay. Mu maichaton kan Apo Dios nan omona ay put-ing, maifilang as kuwan us Apo Dios nan naput-ingana. Nan usa us ay maepachongan cha at as nan kaiw, tay mu maichaton kan Apo Dios nan lamotna, kuwan us Apo Dios nan pangana. ¹⁷ Nauy pay nan maepachongan nan chiyuycha Judio. Maepachongcha as nan kaiw ay olivo ay entanum ya enay-aywanan Apo Dios. Ngem senpak Apo Dios nan tapen nan pangana. Chakayu us ay Gentil at maepachong kayu as nan olivo ay kun lawá tinmutufu. Nan enat Apo Dios at enarana chakayu ya ensoop chakayu as nan entanumna ta maetapi kayu as nan sikud ay panga ay nayagyag. Ad wani, makelaklak-am kayu as nan ammay ay cha murmurpu as nan lamotna. ¹⁸ Isunga achiyu epangas ay chakayu nan kaskasin ammay mu nan chiyuycha Judio ay enachen Apo Dios ay chicha nan maepachong as nan chiyuycha panga ay senpakna. Kun kayu yangkiay panga ay ensoopna. Nan kenatit-iwana at fiakun nan panga nan manikun as nan lamot, ngem kun at nan lamot nan manikun as nan panga.

¹⁹ Mafialin ay wachacha kan chakayu nan mangali, “Tit-iwa sa, ngem senpak Apo Dios nan tapen chi panga ta chakami nan maesokat.” ²⁰ Manuwat

sa, senpakna chicha kiapú ta chaancha enmafurot, ngem chakayu at kun kayu yangkiay naesoop kiapú ta enmafurot kayu. Isunga achi kayu munpangpangas, ngem kun kayu at munpakumbaba ay mangtongpar as nan laychun Apo Dios. ²¹ Tay mu chaan enanosan Apo Dios nan chiyuycha sikud ay panga ay chicha nan Judio, ay maanosana at ngun chakayu mu achi kayu omafurot kan hiya? Achi a! ²² Nunumnumunyu na: Manangsug-ang hi Apo Dios, ngem ammuna us ay chumusa. Tay nan chiyuycha chaan enmafurot at chinusana chicha, ngem chakayu at susug-angana challu mu iturturuyyu ay omafurot. Ngem mu achiyu iturturuy, sopakun chakayuntu us kan Apo Dios. ²³ Kaman us as nan chiyuycha Judio, mu sakonguncha hi Apo Dios ta omafurotcha kasin, ifiangadtu Apo Dios chicha as nan nakaanancha, tay wachay pannakafialina met ay mangekaman as chi. ²⁴ Chakayu ay Gentil at maepachong kayu as nan pangan nan olivo ay kun lawá tinmutufu, ya ensoop Apo Dios as nan tenanumna ay olivo ay fiakunyu nurpuwan. Mu kenafiaelana ay nangekaman as chi kan chakayu, ay achina at ngun kaskasin kafiaelan ay mangifiangad as nan chiyuycha senpakna ay panga as nan chiyuy tenanumna ay nurpuwancha?

Nan Sug-ang Apo Dios As Nan Am-in Ay Tataku

²⁵ Chakayu ay iib-ak, wacha nan chaan naepakaammu ad pus-uy ay laychok ay maawatanyu ta achi kayu munpangpangas ay mangali un masilib kayu. Nan epakaammok

kan chakayu at hiyana: Achi munturturuy in-inkiana nan kenasokel nan tapen chi Judio, ngem munturturuy yangkiay inkiana umustuustu nan filang nan chiyuycha Gentil ay maesarakan.
²⁶ Angkiay ya maesarakanchantu am-in ay Judio, kaman as nan naisurat as nan Kalen Apo Dios ay kanana,

“Omalintu nan Omesarakan ay murpu ad Sion,[†] ya kaanuna nan am-in ay kenasokel nan chiyuycha kianak Jacob.

²⁷ Hiyachi nan matongparan nan enkarek kan chicha ay kaanok nan fiasfiasorcha.”[‡]

²⁸ Mu maepangkep as nan nangachiyan nan chiyuycha Judio as nan Ammay ay Chamag, maifilangcha as kafusor Apo Dios. Hiyasa nan chansayu ay Gentil ay mang-awat as nan kaesarakananyu. Ngem mu maepangkep as nan nangpiliyan Apo Dios kan chicha at epatpategna challu chicha kiapú kan cha Abraham ay kaap-uwancha. ²⁹ Tay achi poros sokatan Apo Dios nan pangkepna maepangkep as nan chiyuycha enayakiana ya nan enkarina kan chicha. ³⁰ Chakayu ay Gentil at chaanyu enafurot hi Apo Dios ad kasin. Ngem ad wani, sinug-angan chakayu kan Apo Dios kiapú as nan chaan enmafurotan nan chiyuycha Judio. ³¹ Assesa us as nan chiyuycha Judio. Ad wani, achicha afurotun hi Apo Dios. Ngem kiapú ta sinug-angan Apo Dios chakayu ay Gentil, awatuntu nan chiyuycha Judio nan sug-ang ay ichat Apo Dios kan chicha.

[†] **11:26** Sion winnu kianak Jacob winnu kianak Israel. [‡] **11:27** Sal. 14:7; Isa. 27:9a; 59:20-21; Jer. 31:31-34

³² Tay keneddengan Apo Dios nan am-in ay tataku as fumafiasor kiapú ta chaancha enmafurot ta sug-angana chicha am-in.

Masapor Maichayaw Hi Apo Dios

³³ Machaychayaw hi Apo Dios, tay nan sug-angna at kaman chanum ay somabsafi ay omayas as nan tatakuna! Maid munpatingkiaan nan kenasilibna ya pannakaammuna! Ngachana ngarud nan makalukud as nan wacha as num-numna ya makaawat as nan planuna? ³⁴ Tay kaman as nan naisurat as nan Kalen Apo Dios ay kanana,

“Ay wachay nangammu as nan numnum Apo Dios? Ay wachay makatukun kan hiya?§

³⁵ Ay wachay nangepautang kan Apo Dios as masapor fiayachana? Maid met!”*

³⁶ Tay hiya met nan namayang as nan am-in. Hiya us nan mangetoray as nan am-in. Nafiyang nan am-in ta maichaychayaw hiya. Sapay koma ta maichaychayaw hiya in-inkiana. Amen.

12

Nan Libfengun Nan Chiyuycha Omaafurot Kan Cristo

¹ Chakayu ay iib-a, kiapú as nan ongor ay sug-ang Apo Dios kan chitaku, ichatonyu man paat kan Apo Dios nan achoryu as chaton ay matataku ay nakasakiana ay munserfi kan hiya. O, ichatonyu kan hiya nan achoryu as chaton ay nasantowan ya omepalaylayad kan hiya, tay

§ 11:34 Isa. 40:13; Jer. 23:18; 1 Co. 2:16 * 11:35 Job 41:11

hiyachi nan ustu ay atunyu koma ay mangichay-chayaw kan hiya. ² Achiyu turturachun nan ukialen nan tatakú ay achi omafurot kan Apo Dios, ngem kunyu at parufusun hi Apo Dios ay mangpafiarú as nan numnumyu ta mapafiarú us nan fiyagyu. Tay mu hiyasa nan atunyu, maamuwanyu nan pangkep Apo Dios kan chakayu. O, maamuwanyu mu ngachana nan ammay, nan enkeddengna ya nan ustu.*

³ Babaen as nan kalibfengak ay inchat Apo Dios kan ha-un, tukunok nan tunggal usa kan chakayu am-in ta achiyu ichayaw nan achoryu as nangatngatu mu nan ustu. Kun at masapor napudnu ya napakumbaba nan tunggal usa, ya waschi un numnumuna nan mismu ay achorna ay maiyunud as nan pammati ay inchat Apo Dios kan hiya. ⁴ Tay nan achor takú ay tatakú at ongor nan partina ya tukutukún us nan kaiyosarancha. ⁵ Assid-i us kan chitaku ay omaafurot, tay uray kun takú ongor, maepachong takú as nan parten nan us-usa ay achor kiapú as nan nakius-usaan takú kan Cristo. Isunga nan tunggal usa kan chitaku at parten nan us-usa ay achor, isunga nakamkammang takú am-in. ⁶ Masapor osarunyu ngarud nan tukutukún ay kafiaelan ay inchat Apo Dios kan chakayu kiapú as nan grasyana. Mu nan kafiaelan ay naichat kan chakayu at mangepadtu as nan epakaammon Apo Dios, atunyu chi ay maiyunud as nan pammatiyu. ⁷ Mu nan kafiaelanyu at munserfi as nan pachongyu ay taku, matalek kayu koma ay munserfi. Mu nan kafi-

* **12:2** Efe. 4:23

aelanyu at mun-isuru as kalen Apo Dios, mun-isuru kayu ay ustu. ⁸ Mu nan kafiaelanyu at mangepapigsa as pammaten nan iib-ayu, epapasnekyu ay mangekaman. Mu nan kafiaelanyu at mangifingay as nan wacha kan chakayu as nan makasapor, masapor atunyu chi ay maid kenangekot kan chakayu. Mu nan kafiaelanyu at mangepanguru as nan iib-ayu, masapor makakud kayu. Mu nan kafiaelanyu at fumachang as nan chiyuycha kasusug-ang, masapor naragsak kayu ay mangekaman.

⁹ Napudnu koma nan layadyu. Inglunyu nan mangotettet, ya kanayonyu ay unuchun nan ammay. ¹⁰ Munlelennayad kayu ay kaman as nan atun nan hen-anag-i, ya masapor ifilangyu nan iib-ayu ay omaafurot as napatpateg mu nan mismu ay achoryu. ¹¹ Achi kayu pomadpadsok, kun kayu at komakud as solet, ya epapasnekyu koma ay munserfi kan Apo Jesus. ¹² Munlagsak kayu kiapú ta siguradu ay matongpar nan namnamaunyu, anosanyu nan liglikiat, ya kanayon ay munkararag kayu. ¹³ Mu wachacha nan iib-ayu ay omaafurot ay makasapor as fiachang, ifingayyu nan wacha kan chakayu, ya nakasakiana kayu koma ay munmangili.

¹⁴ Mu wachacha nan mamalikiat kan chakayu, ekararakianyu chicha ta bendisyonan Apo Dios chicha. O, hiyasa koma nan atunyu. Achiyu chawatun ay ituchor Apo Dios chicha. ¹⁵ Makelagragsak kayu as nan chiyuycha naragsak, ya makingunguyus kayu as nan chiyuycha munngunguyus. ¹⁶ Muntotornos

kayu koma. Achi kayu munpangpangas, ngem kun kayu at makikiayyum as nan chiyuycha napakumbaba. Achiyu kanan un naraing kayu.†

17 Mu wachay mangedkaman as mangotettet kan chakayu, achiyu es-es-ang. Ngem kunyu at atun nan ammay ta maid atun nan tatakú ay mangsot kan chitaku ay omaafurot.‡ 18 Atunyu nan am-in ay kafiaelanyu ay makekappia as nan am-in ay tatakú. 19 Chakayu ay iib-a ay laylaychok, achi kayu omes-ang, ngem pay-anyu ta hi Apo Dios ay wachay kalibfengana nan chumusa, tay wacha nan naisurat as nan Kalen Apo Dios ay kanana, “Ha-un ay Apo Dios at wachay kalibfengak ay omes-ang. Ha-un nan manusa kan chicha.”§

20 Isunga atun takú nan kaman as nan naisurat as nan Kalen Apo Dios ay kanana, “Mu cha munchukiaang nan kafusormu, pakanum hiya. Mu nasketan hiya, paikopum. Tay mu hiyachi nan atum, mafiainantu hiya kiapú as nan enatna.”*

21 Achi takú munpaamis as nan mangotettet ay chacha atuaturun, ngem kun takú at amisun nan mangotettet babaen as nan ammay ay cha takú atuaturun.

13

Nan Libfengun Chi Taku As Nan Gobierno (Tit. 3:1; 1 Ped. 2:13-17)

† **12:16** Prov. 3:7 ‡ **12:17** Prov. 20:22; 24:29; Mat. 5:11-12; Rom. 12:19 § **12:19** Deut. 32:35 * **12:20** Prov. 25:21-22; Mat. 5:44; Luc. 6:27-36 As nan nauy proverbio at kanana un kamanmu tenotor-op chi cha fumarfiara ay uling as uruna.

¹ Nan am-in ay tatau at masapor munpaetoraycha* as nan totoray as nan goberno, tay maid kalibfengancha ay muntoray sukúd murpu sa ay kalibfengan kan Apo Dios, ya am-in ay cha muntortoray at hi Apo Dios nan nangichat as toraycha. ² Isunga nan taku ay mangachi as nan totoray at achiyuna us nan chinutokan Apo Dios. Isunga machusantu hiya kiapú as nan enatna. ³ Nan cha mangekamkaman as ammay at maid umugyatana as nan totoray, ngem nan cha mangekamkaman as mangotettet at umugyat. Isunga mu laychunyu ay achi umugyat as nan chiyuycha toray, ammay koma nan ekamanyu, at chayawun chakayuntu kan chicha. ⁴ Tay munserserficha kan Apo Dios para as nan omamayanyu. Ngem mu mangotettet nan atunyu, umugyat kayu koma, tay tit-iwa nan kalibfengancha ay chumusa. O, nan nauycha fiabfiarun Apo Dios at wachay kalibfengancha ay manusa as nan tatau ay mangekamkaman as mangotettet. ⁵ Isunga masapor munpaetoray kayu as nan totoray, fiakun yangkiay kiapú ta umugyat kayu ay machusa, ngem kiapú ta ammuyu ay hiyana nan ustu ay maekaman.

⁶ Hiyana us challu nan kiapúna as chayu munfiayfiayachan as fiaror, tay nan totoray at chacha munserserfi kan Apo Dios as nan chacha manongtongparan as nan libfenguncha. ⁷ Isunga fiayachanyu nan am-in ay utangyu kan chicha, kaman as nan fiaror ya tapina pay ay libfengunyu ay fiayachan. Rispituwunyu ya chayawunyu ay ustu

* **13:1** Tit. 3:1

nan chiyuycha mangetortoray kan chakayu.

Nan Libfengun As Nan Pachong Ay Taku
(Exo. 20:13-17; Efe. 5:1-14; 1 Tes. 5:1-11)

⁸ Mu wachay utangyu, achi koma mafiayag nan mamayachanyu. Ngem nan libfengyu ay manglaylayad as nan pachongyu ay taku at ifi-langyu as utangyu in-inkiana. Tay nan taku ay manglaylayad as nan iib-ana at chana tongtongparun nan lintig Apo Dios. ⁹Tay wacha nan filfilin Apo Dios ay kanana,

“Achika umiwet. Achika pomatuy. Achika mangakiw. Achim akuman nan kuk-uwan chi tapina,”

ya nan tapina pay ay filfilin at matongparcha am-in babaen as nan us-usa ay filin ay kanana,

“Laylaychum nan pachongmu ay taku ay kaman as nan atum ay manglaylayad as nan achormu.”[†]

¹⁰ Tay mu tit-iwa ay laylaychunyu nan pachongyu ay taku, maid ekamkamanyu as mangotettet kan chicha. Isunga nan taku ay manglaylayad as nan pachongna ay taku at chana tongtongparun nan am-in ay lintig Apo Dios.

Nan Panagfyag Nan Taku Ay Wacha As Nan Lawag
(Efe. 5:1-14; 1 Tes. 5:1-11)

¹¹ Masapor atunyu sa, tay ammuyu ay napateg nan timpu ay matatakuwan takú ad wani. Achi kayu kaman as nan chiyuycha nanassuy, ngem

[†] **13:9** Lev. 19:18; Deut. 5:17-19, 21; Mat. 19:18; 22:37-40

kun kayu at kaman as nan chiyuycha finmafian-gun, tay kiayud omali nan kaesarakanan takú mu as nan puspus-uy ay enmafurotan takú. ¹² Tay as nan timpu ay chaanyu nangam-ammuwan kan Apo Dios at kaman kayu wacha as nan ngongot. Ngem ad wani ay enmafurot kayu kan Cristo, kaman kiayud mafikiat as nan kawad-anyu. Isunga kaanunyu nan am-in ay mangotettet ay ukiali ay kaman as nan cha atuatan nan tataku as nan ngongot ta esokatyu nan armas ay maifiakiay as nan sorchachu ay wacha as nan lawag. ¹³ Nan panagfiyag ay unuchunyu koma at nan nacharos ya ammay ay maifiakiay as nan taku ay wacha as nan lawag. Achi kayu munfutfutang ya maetaptapi as nan narafus ay lagragsak. Achiyu us ekamkaman nan mangepapasan as assi ay lachok ya tapina ay kafiafiain ay ekamkaman. Achi kayu makisumsuma ya omap-apos. ¹⁴ Nan atunyu koma at turachunyu nan panagfiyag Apo Jesu Cristo ta hiyasa nan kaman armas ay ifiachuyu, ya il-ilaunyu ta achi kayu munnumnumnum ay mangekaman as nan mun-ongosán chi achor.

14

Achi Takú Okomún Nan Iib-a Takú Ay Omaafurot

(1 Co. 8:1-13; 10:23-33)

¹ Mu wachay omali as ifia takú ay nakapuy pay laing chi pammatina, awatunyu hiya. Ngem achi kayu makesososek kan hiya maepangkep as nan natkunan nan maawatana. ² Kaman as nan makan, wachacha nan chaan naonngan chi

pammaticha ay mangafurot ay paniyiw mu umischacha as karni, isunga manangchangcha as nating yangkiay. Kun pay nan tapina at afurotuncha ay maid paniyiw as makan, isunga umischacha as kumpurmi. ³ Nan chiyuycha umischacha as kumpurmi at achicha koma elayusan nan tatau ay umischa as natnating yangkiay, ya nan chiyuycha umischa as natnating yangkiay at achicha us koma okomún nan chiyuycha umischacha as kumpurmi, tay enawat Apo Dios chicha. ⁴ Isunga chakayu ay mangok-okóm as iib-ayu, maid kalibfenganyu ay mangekaman as sa as nan chiyuycha fiabfiarun chi tukún. Tay hi Apo Dios ay Aposta nan mangekeddeng mu nalintig winnu achi nan chacha at-atun. Enpailan Apo Dios nan panang-aprobarna ay nalintigcha, tay kafiaelana ay mangfiachang kan chicha ay mangekaman as nalintig.

⁵ Wachacha nan tatau ay mamigfig ay wachay urkiw ay napatpateg mu nan tapina ay urkiw. Kun pay nan tapina ay tatau at kanancha un mapapchong am-in chi urkiw. Mu maepangkep as na, masapor achi munchuwachuwa nan num nan tunggal usa ay ustun nan chana at-atun as nan mangiilan Apo Dios. ⁶ Nan taku ay mangifilang ay napatpateg nan usa ay urkiw mu nan tapina at atuna chi as mangichayawana kan Apo Jesus. Kaman us as nan taku ay mangischa as karni at atuna chi as mangichayawana kan Apo Jesus, tay munyaman kan Apo Dios as nan ischana. Uray us nan achi umischa as karni at atuna chi as mangichayawana kan Apo Jesus, ya munyaman us as nan kanuna. ⁷ Tay am-in takú

ay omaafurot at fiakun yangkiay nan laychun takú nan cha takú tongtongparun, kun at nan laychun Apo Dios. O, as nan matatakuwan takú ya uray as nan matuyan takú at tatakuna chitaku. ⁸ Tay as nan matatakuwan takú asna's luta winnu uray matuy takú at hi Apo Dios challu nan maichaychayaw. Isunga uray mu matataku takú winnu matuy takú, nan Apo nan nakin kuwa kan chitaku. ⁹ Tay hiyana nan kiapúna ay natuy ya nataku hi Cristo manipud as nan utúy ta hiya nan Apon nan matataku ya kaman us nan nunkatuy. ¹⁰ Isunga achi takú mun-eennokóm ya munlelen-nayus, tay sakiangun takú am-in challu nan Apo ta okomuna chitaku. ¹¹ Tay kaman as nan naisurat as nan Kalen Apo Dios ay kanana, “Kiapú ta wacha kan ha-un nan fiyag ay maid patingkiana, ekarek ay siguradu ay ommat nan nauy ifiakiak ay munpalintumangtu nan am-in ay tatau as nan sangwanak, ya ipudnuchantu ay ha-un nan Dioscha.”*

¹² Isunga tunggal usa kan chitaku at maesakiang ay mangipudnu kan Apo Dios as nan en-enatna asna's luta.

Achi Takú Awisun Nan Iib-a Takú Ay Fumasor

¹³ Achi takú ngarud mun-eennokóm, ngem kun takú at masapor numnumun ay achi takú poros ekaman chí uray ngachana ay maesaki-awan winnu fumasoran nan iib-a takú ay omaafurot. ¹⁴ Kiapú as nan nakius-usaak kan Apo Jesus, ammok ay maid makan as paniyiw as nan mangiilan Apo Dios. Ngem mu afurotun nan usa

* **14:11** Isa. 45:23; Filp. 2:10-11

ay taku ay paniyiw chi, munfialin as paniyiw para kan hiya.† ¹⁵ Iib-ak ay omaafurot, mu nasaktan chi numnum nan iib-a takú kiapú as nan kanun takú ay paniyiwuncha, fiakun layad nan cha takú epaila kan chicha mu epapati takú ay mangkakan as nan hana. Isunga il-ilaun takú ta achi takú chachaelun nan pammaten nan iib-a takú kiapú yangkiay as makan, tay natuy hi Cristo para kan chicha us. ¹⁶ Isunga uray mu ammay as numnum takú, achi takú atun nan uray ngachana mu nan munfianakiana at ostuncha nan ifilang takú as ustú. ¹⁷ Tay nan napateg henan muntorayan Apo Dios at fiakun nan kanun takú winnu ikopun takú, ngem kun at nankenalintig, nan talna, ya nan lagsak ay ichat nan Espiritu Santo. ¹⁸ Mu assena nan panagfiyag takú as nan munserserfiyan takú kan Cristo, malaylaychan hi Apo Dios kan chitaku, ya ichayaw chitaku us as nan tapina ay tatakú.

¹⁹ Isunga epapati takú nan kafiaelan takú ay mangekaman as nan umichat as talna ya omepapigsa as pammaten chi tunggal usa. ²⁰ Kiapú as makan yangkiay, achi takú koma chachaelun nan enat Apo Dios. Tit-iwa met ay maid makan as mapaniyiw, ngem fiasor takú challu mu nan kumpurmi ay kanun takú nan kiapón chi fumasoran nan iib-a takú. ²¹ Ammay at mu achi takú umischa as karni winnu umikop as fiayas winnu omekaman as kumpurmi ay fumasoran chi iib-a takú.

²² Mu ngachana nan enafurot nan tunggal usa maepangkep as na, achina ud-ay ekakak as

† **14:14** 1 Co. 6:12-20; 8:1-13

nan iib-ana ta chicha yangkiay ay chuwa kan Apo Dios nan nangammu. Nakiasat nan taku ay achi munchuwachuwa kiapú as nan ninumnumna ay ustú ay atuna. ²³ Ngem nan taku ay munchuwachuwa maepangkep as nan kanuna ya chana pay laing kanun at finmasor hiya, tay achi maiyunud nan enatna as nan pammatina. Tay uray ngachana ay achi maiyunud as nan pammati takú at fiasor takú chi mu epapati takú ay ekaman.

15

Nan Omepalaylayad As Nan Pachong Ay Taku (Gal. 6:1-5)

¹ Chitaku ay naonngan nan pammatina at masapor anosan takú nan munkurkurangan nan pannakaawat nan chiyuycha nakapuy chi pammaticha ya makelekna takú us kan chicha. Fiakun nan achor takú nan nunumnumun takú ay palaylaychun, ² ngem kun takú at numnumun nan omepalaylayad as nan iib-a takú ta pumigsa nan pammaticha. ³ Tay uray hi Cristo at fiakun nan mangepalaylayad as achorna nan ninumnumnumna, tay kaman as nan naisurat as nan Kalen Apo Dios maepangkep kan Cristo ay kanana, “Nan nangos-osotan nan tatau kan he-a Apo Dios at ha-un nan naos-osot.”* ⁴ Am-in ay naisurat as nan Kalen Apo Dios ad pus-uy at naisuratcha as mun-acharan takú ta pumigsa nan numnum takú, ya mafialin takú ay eta-un nan likiat ta achi takú munchuwachuwa as nan namnama takú ay tongparun Apo Dios nan enkarina.

* 15:3 Sal. 69:9

⁵ Hi Apo Dios challu nan nurpuwan chi anos ya pigan chi numnum takú. Sapay koma ta hiya nan mamadfiachang kan chakayu ta munteten-nornos kayu kiapú as nan chayú manurturachan as nan ukialen Cristo Jesus. ⁶ Tay mu hiyasa nan atunyu, mun-us-usa nan numnumyu ay mangichaychayaw kan Apo Dios ay Aman Apo takú ay Jesu Cristo.

Nan Ammay Ay Chamag Para As Nan Chiyuycha Gentil

⁷ Awatunyu ngarud nan tunggal usa ay kaman as nan nang-awatan Cristo kan chakayu ta maichayaw hi Apo Dios. ⁸ Tay ifiak kan chakayu ay enmali hi Cristo ay munserserfi as nan chiyuycha Judio ta epailana ay matalek hi Apo Dios ay mangtongpar as nan enkarina ad pusuy as nan kaap-uwancha ⁹ ya ta chaychayawun us nan chiyuycha Gentil hi Apo Dios kiapú as nan sug-angna kan chicha. Kaman challu as nan naisurat as nan Kalen Apo Dios ay kanana,

“Maetapiyak as nan chiyuycha Gentil ay mangichaychayaw kan he-a, ya ekankantak ay mangichayaw as nan ngachanmu.”†

¹⁰ Wacha kasin nan naisurat as nan Kalen Apo Dios ay kanana,

“Chakayu ay Gentil, makelagragsak kayu as nan pinilen Apo Dios ay tatakuna.”‡

¹¹ Nan usa pay at kanana,

† 15:9 Sal. 18:49 ‡ 15:10 Deut. 32:43

“Chakayu ay Gentil, chaychayawunyu hi Apo Dios. Am-in kayu ay tatau, chaychayawunyu hiya!”§

¹² Wacha us nan insurat Isaias ay kanana, “Wachantu nan omali ay murpu as nan kianak Jesse.”*

“Etag-uytu Apo Dios hiya ay mangetoray as nan am-in ay Gentil, ya hiyantu nan namna-maunha ay mangesarakan kan chicha.”†

¹³ Sapay koma ta hi Apo Dios ay kurpuwan chi namnama takú at ichatna us chi ongor ay lagsak ya natalna ay numnum kan chakayu kiapú as nan pammatiyu kan hiya ta mataptapiyan pay nan namnamayu babaen as nan pannakafialin nan Espiritu Santo.

Nan Kiapón Nan Kenaturud Pablo Ay Munsurat

¹⁴ Chakayu ay iib-ak, maid chuwachuwak ay ammay as solet chi ukialiyu ya maawatanyu ay ustu nan maepangkep as nan pammati takú. O, ammok ay kafiaelanyu ay munsisinnuru ya muntitinnukun. ¹⁵ Ngem uray mu hiyasa, naturuchak ay munsurat kan chakayu ad wani ta achiyu liw-an na ay sursuru. Tit-iwa, naturuchak kiapú as nan kalibfengak as usa ay apostol ay inchat Apo Dios kan ha-un ¹⁶ ay munserserfi kan Cristo Jesus babaen as nan mun-is-isuruwak as nan chiyuycha Gentil. O, munserserfiyak ay kaman pachi ay mangedaskasaba as nan Ammay ay Chamag ay nurpu kan Apo Dios as nan chiyuycha

§ 15:11 Sal. 117:1 * 15:12 1 Sam. 16:11-13 † 15:12 Isa. 11:1, 10

Gentil ta babaen as nan pannakafialin nan Espiritu Santo, munfialincha nan chiyuycha omaafurot as nasantowan ay chaton ay mangepalaylayad kan Apo Dios. ¹⁷ Isunga kiapú as nan nakius-usaak kan Cristo Jesus, mafialin ay epangasku nan nauy chak munserserfiyan kan Apo Dios. ¹⁸ Ngem maid tukún as mafialin ay epangasku mu achi nan en-enat Cristo babaen kan ha-un ay nangawawis as nan chiyuycha Gentil ta omafurotcha kan Apo Dios babaen as nan enkaskasabak ya en-enatku. ¹⁹ Tit-iwa ay enatku am-in chaná ay nakaskaschaaw ay sinyar ya milagro babaen as nan pannakafialin nan Espiritu Santo. Isunga lenpasku ay nangekaskasaba as nan Ammay ay Chamag maepangkep kan Cristo nunlapu ad Jerusalem inkiana ad Illiricum.‡ ²⁰ Tay pena-pangkepku ay uy mangekasaba as nan Ammay ay Chamag as nan tatakú henan il-ili ay achi nangammu as nan maepangkep kan Cristo ta achek ituruy nan chunon chi tukún ay taku. § ²¹ Nan enatku at maiyunud as nan naisurat as nan Kalen Apo Dios ay kanana,

“Nan chiyuycha chaan nannanngor as nan maepangkep kan hiya at ilaunchantu hiya ya maawatanchantu nan maepangkep kan hiya.”*

Nan Planon Pablo Ay Umuy Ad Roma
(1 Co. 16:1-4; 2 Co. 8:16-9:5)

‡ **15:19** Ara. 20:1-12 § **15:20** As nan kali ay Griego at kanana, “ta achiyak muntuping as pugnad nan tapina.” * **15:21** Isa. 52:15

²² Kiapú as nan nauy ay chunok, namen ongor ay napas-iw nan omaliyak kan chakayu. ²³ Ngem ad wani, kiapú ta lenpasku nan chunok henan nauycha ay il-ili, ya kiapú ta nafiayag us ay laraychok ay omali kan chakayu, ²⁴ isunga namnamaok ay tongparok ad wani. As nan umuyak ad Espanya, laychok ay chumag-os hesa ad Roma ay mangila kan chakayu, ya mu mafialin, fiadnganak koma kan chakayu ay umuy hid-i as nan marpasan nan hen-omaketan ay naragsak ay makilid-iwaak kan chakayu. ²⁵ Ngem ad wani, umuyak ad Jerusalem ay mangiyuy as fiachang as nan tatakon Apo Dios hid-i. ²⁶ Tay laychun nan chiyuycha iglesia ad Macedonia ya Acaya ay mangamong as ifiachangcha as nan tatakon Apo Dios ay wacha ad Jerusalem ay makasapor as fiachang. ²⁷ Chicha challu kayman nan nunplanu ay fumachang. Ngem nan kenatit-iwana at libfengcha ay fumachang as nan chiyuycha makasapor as fiachang ad Jerusalem. Tay mu nakelak-am nan chiyuycha Gentil as nan naespirituwan ay bendisyon nan chiyuycha Judio, libfeng us ngarud nan chiyuycha Gentil ay umichat as kasaporan nan chiyuycha Judio as pagfiyagcha. ²⁸ Isunga as nan manglopasak ay mangamong ya mangipurang as nan siping kan chicha, munligwataktu ay umuy ad Espanya, at chumag-osak hesa. ²⁹ As nan omaliyak hesa, ammok ay mapachasanyu us nan maid munkurangana ay bendisyon ay murpu kan Cristo.

³⁰ Iib-ak, babaen kan Apo takú ay Jesu Cristo ya babaen us as nan layad takú ay ichat nan

Espiritu Santo, pangaasiyu ta epapasnekyu ay makekararag kan ha-un ta fiadfiadnganak kan Apo Dios. ³¹ O, epapasnekyu ay mangekararag kan ha-un ta mailisiyak as nan chiyuycha achi omafurot ad Judea. Ekararagyu us ta malaylaychan nan tatakun Apo Dios ad Jerusalem ay mangawat as nan fiachang ay iyuyku kan chicha.†
³² Pangaasiyu ta ekararakianak ta omongortu nan lagsakku ay omali kan chakayu mu eparufus Apo Dios, ya pumigsa nan numnumku as nan omaliyak kan chakayu. ³³ Sapay koma ta hi Apo Dios ay umid-ichat as natalna ay numnum at mawawacha kan chakayu am-in. Amen.

16

Nan Pakomostan Pablo As Nan Omaafurot Ad Roma

¹ Malaylaychanak paat ay mangiyam-ammu kan chakayu as nan usa ay fiafiai ay omaafurot. Hiya hi Febe ay munserserfi as nan iglesia ad Cenchrea. ² As nan umchanana hesa, awatunyu hiya as usa ay omaafurot kan Apo Jesus, tay hiyasa nan libfeng ay atun nan tatakun Apo Dios. Fiadnganyu us hiya mu wachay kasaporana, tay ongorcha kayman chi finadfiadngana, ya ha-un nan usa.

³ Pakomostaok cha Priscila kan Akila ay kakadwak ay munserserfi kan Cristo Jesus. ⁴ Enpostacha kayman nan fiyagcha kiapú kan ha-un. Ngem fiakun yangkiay ha-un nan munyaman kan chicha mu achi us nan am-in ay iglesia henan il-ilen chi

† **15:31** Ara. 13:50; 14:19; 17:5, 13; 18:6, 12; 20:3; 21:27-32

Gentil. ⁵ Pakomostaok us nan iglesia ay munchaychayaw kan Apo Dios as afongcha.

Pakomostaok us hi Epeneto ay laylaychok ay hiya nan enmon-ona ay enmafurot kan Cristo henan probinsiya ay Asia. ⁶ Pakomostaok us hi Maria ay kenmakud ay namadfiachang kan chakayu. ⁷ Pakomostaok pay cha Andronico kan Junia ay ib-ak ay Judio ay kakadwak ay naifiarud ad kasin. Am-ammon as solet nan apóstoles chicha ya enmon-onacha ay enmafurot kan Cristo mu ha-un.

⁸ Pakomostaok us hi Ampliato ay laylaychok ay kiayyumku kiapú as nan nakius-usaana kan Apo Jesus. ⁹ Pakomostaok us hi Urbano ay cha makidkidnu kan chitaku ay munserserfi kan Cristo, ya hi Estakis ay laylaychok ay kiayyumku. ¹⁰ Pakomostaok us hi Apeles ay usa ay napaneknekan ay matalek kan Cristo as nan nachischistingan nan pammatina. Uray us nan pamilyan Aristobulo, ¹¹ ya hi Herodion ay pachongku ay Judio ya nan chiyuycha omaafurot as nan pamilyan Narciso at komostacha am-in.

¹² Pakomostaok us cha Trifena kan Trifosa ay cha munserserfi kan Apo Jesus, kaman us kan Persida ay laylaychok ay kiayyum ay makakud kayman ay munserserfi para kan Apo Jesus. ¹³ Pakomostaok us hi Rufo, ay nunchinngor ay munserserfi kan Apo Jesus, ya uray hi enana ay in-filangku as enak. ¹⁴ Pakomostaok us cha Asincrito, Flegonte, Hermes, Patrobas, Hermas ya am-in ay tapina ay iib-a takú ay omaafurot ay naetatapi kan chicha. ¹⁵ Pakomostaok pay cha Filologo kan Julia, hi Nereo, ya nan sunúdna ay fiafiai ya hi Olimpás,

ya am-in ay tatakon Apo Dios ay naetatapi kan chicha.

¹⁶ Munpepennakomosta kayu us ay mangepaila ay munlelennayad kayu. Am-in nan enmafurot kan Cristo at chacha kayu pakomostaun hesa.

Nan Anongos Ay Tukun Pablo

¹⁷ Chakayu ay iib-a, pangaasiyu ta il-ilaunyu nan tatau ay mangepasisiyan kan chakayu ya mangallilaw as pammatiyu babaen as nan isur-surucha ay maekontra as nan ustu ay sinuruyu ad kasin. Achi kayu makekadmakadwa kan chicha.

¹⁸ Tay nan assisid-i ay tatau at fiakun hi Cristo ay Apo takú nan chacha munserserfiyan, ngem kun at nan kiankianasun nan achorcha yangkiay nan nunumnumuncha. Babaen as nan makaawis ya ammay ay kalicha, allilawuncha nan chiyuycha naraka ay maawis. ¹⁹ Nunchinngor nan nanong-tongparanyu as nan sursuron Cristo uray henan chiyuycha achawwi ay il-ili. Isunga naragsakak as solet kiapú kan chakayu, ngem laychok ay naraing kayu maepangkep as nan ammay, ya achi kayu masulisukian ay mangekaman as mangotetet. ²⁰ Kun pay achi mafiayag, hi Apo Dios ay umid-ichat as talna at amisunantu hi Satanas babaen kan chakayu.

Sapay koma ta mawawacha kan chakayu am-in nan grasyan Apo Jesu Cristo.

²¹ Hi Timoteo ay cha makidkidnu kan ha-un at chana us pakomostaun chakayu, kaman us as nan iib-ak ay Judio ay cha Lucio, Jason ya hi Sosipatro.

²² Hi Tercio ay ifia takú ay omaafurot ay nangepasuratak as nan nauy ay suratku at chana pakomostaun chakayu.

²³ Cha chakayu pakomostaun kan Gayo. Hiya nan nunmangmangili kan ha-un, ya hiya nan nakin afong as nan cha maam-amongan nan omaafurot ay munchaychayaw kan Apo Dios. O iwa, uray hi Erasto ay toserero hena ay siyudad ya hi Cuarto ay ifia takú at cha chakayu pakomostaun.

²⁴ [Sapay koma ta mawawacha kan chakayu am-in nan grasyan Apo takú ay Jesu Cristo.]*

Nan Nanayawan Pablo Kan Apo Dios

²⁵ Machaychayaw hi Apo Dios! Hiya at kafiaelana ay mangepapigsa as nan pammatiyu ay maiyunud as nan enkaskasabak ay Ammay ay Chamag maepangkep kan Jesu Cristo ya maiyunud as nan chaan naepakpakaammu ad solet ay kenatit-iwa. ²⁶ Ngem ad wani at naepakaammu nan nauy kenatit-iwa babaen as nan chiyuycha insurat nan chiyuycha pomapadtu as nan Kalen Apo Dios. Tay hi Apo Dios ay maid laplapuna ya maid patingkiana at infilina ay maepakaammu nan nauy Ammay ay Chamag henan am-in ay nasyon ta nan am-in ay tataku at omafurotcha.

²⁷ Hiya yangkiay ay masilib as nan am-in at maichaychayaw koma in-inkiana babaen kan Jesu Cristo. Amen.

* **16:24** As nan tapen nan manuskritu as nan kali ay Griego at maid na ay versikulu.

Nan kalen apo Dios (Nan fiarú ay turag) New Testament in Bontok, Eastern

copyright © 2003 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Eastern Bontok (Bontok, Eastern)

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2003, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Bontok, Eastern

© 2003, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-08-06

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022
1f1c8958-216d-51a9-a716-070579cb1c49